

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Jan Moudrý

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra slavistiky

**Kulturní památky regionu, jejich prezentace a využití v cestovním
ruchu (hrady a zámky v povodí dolní Vltavy a Labe)**

Bakalářská práce

Autor: Jan Moudrý
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch – anglický jazyk
Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor: Jan Moudrý

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch – anglický jazyk
Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk

Název závěrečné práce: **Kulturní památky regionu, jejich prezentace a využití v cestovním ruchu (hrady a zámky v povodí dolní Vltavy a Labe)**

Název závěrečné práce v AJ: Sights of a Given Region, Their Presentation and Exploitation in Tourism (castles and chateaus in river basins of lower Vltava and Elbe rivers)

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Analýza vybraného regionu z hlediska historického a uměleckého vývoje a také na základě širších kulturních hodnot území, včetně dalších specifík každého regionu.

Součástí práce budou rozsáhlá resumé v obou studovaných jazycích.

Garantující pracoviště: Katedra slavistiky, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža

Konzultant:

Oponent: Mgr. Markéta Krmenčíková

Datum zadání závěrečné práce: 14. 4. 2013

Datum odevzdání závěrečné práce:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Miroslava Půži, PhD, a v seznamu literatury jsem uvedl všechny použité literární a internetové zdroje.

V Hradci Králové dne 21. 6. 2016

.....
Jan Moudrý

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování Mgr. Miroslavu Půžovi, PhD za jeho rady a pomoc.

Velice děkuji svému nejlepšímu příteli za motivaci a povzbuzení k dokončení samotné práce. V neposlední řadě děkuji také všem, kteří mi poskytli potřebné informace, mé snoubence, která mi byla velkou oporou, a také přátelům, kteří mě při zpracování této práce podporovali.

Anotace

MOUDRÝ, Jan. *Kulturní památky regionu, jejich prezentace a využití v cestovním ruchu (hrady a zámky v povodí dolní Vltavy a Labe)*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 70 s. Bakalářská práce.

Práce poskytne informace o vybraných významných hradech a zámcích v povodí dolní Vltavy a Labe, a to od jejich historie až po dnešní využití v cestovním ruchu. Pozornost bude věnována umění, atraktivitám, ale i pověstem spjatým s těmito vybranými místy. Cílem je také zjistit, v jaké míře jsou tyto památky pro veřejnost otevřeny a jak jsou dostupné informace o nich samotných či pořádaných akcích.

Klíčová slova:

zámky, hrady, řeka Labe, řeka Vltava, turistika

Annotation

MOUDRÝ, Jan. *Sights of a Given Region, Their Presentation and Exploration in Tourism (castles and châteaux in river basins of lower Vltava and Elbe rivers)*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2016. 70 p. Bachelor Degree Thesis.

My bachelor thesis gives information about selected major chateaus and castles found in the river basins of the Lower Vltava and Elbe rivers; the focus ranges from the history of the rivers to today's use in tourism. The main aim is to identify the values for tourists, including not only culture, fine art or local attractions, but also legends and stories of chosen sights. I also concentrate on discovering the rate of openness of the sights while analysing accessibility of information about them and events held locally.

Key words: castle, chateau, River Elbe, River Vltava, tourism

Obsah

Úvod	10
1. Zámek Nelahozeves.....	12
1.1. Historie	12
1.2. Umění na zámku	13
1.3. Co zámek nabízí.....	14
1.4. Pověsti z Nelahozevsi a okolí.....	15
1.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku.....	16
1.6. TIC Kralupy nad Vltavou	16
2. Zámek Veltrusy.....	18
2.1. Historie	18
2.2. Umění na zámku	19
2.3. Co zámek nabízí.....	21
2.4. Pověsti z Veltrus	22
2.5. TIC.....	22
3. Zámek Mělník.....	23
3.1. Historie	23
3.2. Umění na zámku	24
3.3. Co zámek nabízí.....	24
3.4. Pověsti z Mělníka a okolí.....	25
3.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku.....	26
3.6. TIC Mělník.....	28
4. Zámek Roudnice nad Labem	29
4.1. Historie	29
4.2. Umění na zámku	30
4.3. Co zámek nabízí.....	30
4.4. Pověsti z Roudnice a okolí.....	31
4.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku.....	31
4.6. TIC Roudnice nad Labem	35
5. Litoměřický královský hrad	36
5.1. Historie hradu	36
5.2. Umění na hradu	37

5.3. Co hrad nabízí.....	37
5.4. Pověsti z Litoměřic a okolí.....	38
5.5. Další turistické atraktivity v okolí hradu.....	38
5.6. TIC.....	41
6. Hrad Střekov.....	43
6.1. Historie.....	43
6.2. Umění na hradě.....	43
6.3. Co hrad nabízí.....	44
6.4. Pověsti ze Střekova a okolí.....	45
6.5. Další turistické atraktivity v okolí hradu.....	47
6.6. TIC.....	50
7. Děčínský zámek.....	51
7.1. Historie.....	51
7.2. Umění na zámku.....	52
7.3. Co zámek nabízí.....	53
7.4. Pověsti z Děčína a okolí.....	54
7.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku.....	54
7.6. TIC.....	55
6. Zájezd.....	56
6.1. Itinerář zájezdu.....	56
6.2. Návrh na časový harmonogram zájezdu.....	58
Závěr.....	60
Summary.....	62
Zusammenfassung (Resümee).....	64
Seznam použité literatury.....	66
Seznam internetových zdrojů.....	68

Úvod

Pro téma této bakalářské práce jsem se rozhodl díky mému původnímu laickému zájmu o historii a současnost rodu Lobkoviců. Jelikož je ale na českém území hned několik rodových větví tohoto významného rodu, původní záměr jsem změnil a rozhodl se poskytnout blíže specifické a alespoň základní informace vybraného území. Cílem mé práce je, aby tyto informace poskytly možnost seznámit se s místním cestovním ruchem a mohly inspirovat případné zájemce vyjet na cestu po hodnotných historických místech v povodí Dolní Vltavy a Labe. Věřím, že tyto informace jednak dají základní přehled o historických a kulturních památkách daného území, ale také mohou napomoci při vytváření nového produktu cestovního ruchu např. v podobě několikadenního zájezdu, cíleného především na turisty se zájmem o zájezdy poznávací, například tedy zájezd po zámcích a hradech v povodí Dolní Vltavy a Labe. Tyto cíle mne motivovaly k vypracování bakalářské práce co nejsvědomitěji, tzn. k podání co nejpřesnějších informací o cílových památkách, zároveň však stručně a záživně. Dále mne motivovaly k vyhledání dostupných informací o tom, jakou roli v cestovním ruchu tyto památky zastávají. Součástí textu budou též vybrané pověsti a příběhy, které se o daném okolí památek nebo přímo o nich vypráví, a informace, jaké další atraktivita v okolí památek mohou návštěvníci navštívit. K tomu bude nabídnut odkaz, kde je možno případně získat více informací.

Region povodí Dolní Vltavy a Labe je významným i proto, že je obýván už po tisíciletí. Zvláště ve středověku a novověku byl středem pozornosti českých knížat, biskupů, panovníků a šlechticů, a to nejen pro svou jedinečnou krajinu, ale také díky své strategické poloze na řece a na obchodních stezkách, které vždy spojovaly hlavní město Prahu s ostatními západními zeměmi. I dnes tedy má turistům rozhodně co nabídnout, a to jak z historického, geologického, přírodního, tak i z kulturního a gastronomického hlediska. K poznávání historie regionu je k dispozici řada muzeí a často přímo zámky nabízí vlastní galerie a výstavy o svých dějinách. Města mají dostatek bohatého kulturního vyžití a samy zámky a hrady se snaží o bohatost kulturních akcí, které by zaujaly a přitáhly více návštěvníků.

V tomto regionu se cestovní ruch zaměřuje více na rezidenty, zatímco návštěvy zahraničních turistů jsou většinou bohužel podceňované. Kdyby tomu mohlo být naopak, jistě by zahraniční turisté zdejší cestovní ruch podpořili. Při dobré propagaci zájezdů, např. v Praze, by se návštěvnost regionu jistě významně zvýšila.

I s tím bude souviset má snaha o vytvoření dobrého itineráře zájezdu. Jako cílovou skupinu zájezdu jsem vybral seniory, neboť věřím, že mají o poznávání památek zvláště vysoký zájem. Abych vyšel vstříc i zájemcům, kteří někdy rádi cestují sami mimo skupinu, uzpůsobím časový harmonogram zájezdu tak, aby měli účastníci možnost se od skupiny oddělit a prožít v navštíveném místě čas dle vlastního uvážení. Vytisknutý harmonogram by měli s sebou, aby věděli, kde se právě skupina s průvodcem nachází.

Pro vypracování informací volím metodu práce s textem tištěných historických a literárních pramenů, ale také převážně oficiálních webových stránek. Tyto informace budou případně využitelné při tvorbě zájezdů nebo jiných produktů a služeb cestovního ruchu, nebo mohou být případně využity k další práci s tímto tématem.

1. Zámek Nelahozeves

Zámek Nelahozeves je první významnou a zachovalou památkou na Vltavě směrem od Prahy, kterou nelze opomenout. Nejstarší zmínka o původní tvrzi pochází z roku 1544, kdy obec koupil Florian Gryspek z Griesbachu¹. Zámek má čtyřkřídlovou dispozici se čtyřmi rohovými bastiony, uprostřed je dvůr lemovaný arkádami. Obec Nelahozeves se nachází v okrese Mělník a je rodištěm slavného hudebního skladatele Antonína Dvořáka.

1.1. Historie

Historie renesančního zámku Nelahozeves sahá do první poloviny 16. století, kdy ho jako šlechtické sídlo začal stavět bavorský šlechtic Florián Gryspek z Griesbachu. Stavbu započal údajně východním křídlem, a to v roce 1554. V roce 1558 na to navázala výstavba severního křídla a později ještě západního. Poté byla stavěna ještě dvě jižní nároží, jedno ale nebylo plně dobudováno. Druhá fáze stavby na zámku probíhala za jeho syna Blažeje Gryspeka až na počátku 17. století. Ani tehdy ale stavba nebyla dokončena. Z data uvedeného na sgrafitové rustice (rok 1614) lze předpokládat, že sgrafita byla doplněna dodatečně². Dodnes se dochovaly vnější fasády, vstupní portály, bosovaná okna, a dokonce i některé interiéry.

Kvůli finančním problémům museli potomci Blažeje Gryspeka zámek v roce 1623 prodat Polyxeně z Lobkovic. Vzhledem k tomu, že zámek byl značně poničen třicetiletou válkou, byla nutná rekonstrukce, která si nakonec vyžádala několik desítek let – přičemž největší zásluhu měl František Horský. Posléze byl zámek využíván pro správu rozlehlého panství. V roce 1914 zničil požár kazetové stropy ve druhém patře. V roce 1948 Lobkovicové o zámek přišli, byl zkonfiskován komunistickým režimem, který zde zřídil sídlo Středočeské galerie se sbírkou evropského umění. S restitučními řízeními v roce 1993 získal rod

¹ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. 2. vyd. Praha: Libri, 2001.

² VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. 2. vyd. Praha: Libri, 2001.

Lobkoviců majetek zpět a nahradil evropské umění lobkovickou sbírkou z roudnického zámku.

1.2. Umění na zámku

Zámek byl na počátku (kolem roku 1558) stavěn pod vedením královského architekta Bonifáce Wohlmuta, který dal stavbě podobu italského kastela. Nelze vyloučit, že již v době výstavby nejstaršího, východního křídla se začaly ke křídlům přistavovat nárožní bastiony, novověký opevňovací systém pravoúhle vystupující z křídla, zakončen tzv. lícem – ostrým hrotem. Bastiony jsou dodnes přímo v dispozici zámku. V průběhu staletí prošla stavba jen několika málo úpravami, její původní podoba je díky tomu zachována i přes rekonstrukci Lobkoviců. Na severní straně zámku jsou dnes již restaurovaná sgrafita s biblickými výjevy, ale také s obrazy z římských dějin a antické mytologie. Z dochovaných renesančních prostor interiéru je zajímavá např. Arkádová hala, díky mnoha oknům světlá a důmyslně projektovaná dvorana z 16. století, s výhledem na zámecké nádvoří. Její prostor byl původně otevřen, po rekonstrukci byly ale okenní otvory uzavřeny a mají unikátní kamenné mřížoví. Ještě hodnotnějším je ovšem Rytířský sál: „Během období renesance a baroka si získal své jméno podle fresek mohutných mytologických válečníků, které zdobí zdi sálu. Přestože tyto i další fresky na stropě byly zničeny v roce 1866, v době, kdy zámek sloužil jako vojenský lazaret během rakousko-pruské války, stropní štukové reliéfy, zobrazující příběhy z řecké mytologie, byly zachráněny. Další vzácnou památkou je propracovaný vlámský vápencový krb na jižní stěně, pocházející z poloviny 16. století, pravděpodobně dílo italských řemeslníků. Rytířský sál je využíván ke slavnostním účelům, jako je pořádání svateb nebo galavečerů. Jeho výjimečná akustika z něj navíc dělá ideální místo pro koncerty.“³

³ [online]. [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.lobkowicz.cz/Planek-prostor-189.htm#Anteroom>

Nejvýznamnější součástí zámku je ovšem již zmíněná lobkovická sbírka se vzácnými obrazy a jinými předměty:

„Umělecké sbírky roudnické větve rodu Lobkowiczů patří k nejstarším, nejrozsáhlejším a nejlépe dochovaným soukromým sbírkám umění a architektury v České republice. Svým rozsahem a komplexností dokumentují důležité aspekty kulturního, společenského, politického a hospodářského života ve střední Evropě během více než sedmi set let. Součástí sbírek jsou jak obrazy světoznámých malířů – například Pietra Brueghela staršího a jeho synů, Canaletta, Bellotta, Cranacha, Rubense, Velázquez a Veroneseho, tak i umělecké předměty období středověku a renesance, sbírky keramiky a zbraní.“⁴

1.3. Co zámek nabízí

Na zámku si mohou turisté projít dva okruhy prohlídek. Velký sál a nádvoří jsou využívány pro společenské akce, oblíbené jsou na zámku i svatby. Sezóna se zahajuje s příchodem jara, kdy se zámek každoročně znovu slavnostně otevírá společně s bohatým programem: „Těšit se můžete na prohlídky zámku s průvodci v dobových kostýmech, dětské prohlídky, kreativní dílny v Arkádové hale, divadelní představení nebo pohádkovou hru „Zachraňte princeznu Polyxenu“ na zámeckém nádvoří. Pro malé a odvážné je připravena výprava do pohádkového lesa.“⁵ V sezóně jsou o víkendech dvakrát denně prohlídky pro děti, jejichž součástí je zkrácená prohlídka expozice a zámecká dílnička. V průběhu roku se v Rytířském sále koná také mnoho koncertů.

Z dalších akcí jsou oblíbené například Jarní hrnčířské a řemeslné slavnosti, Dětské zámecké slavnosti a Zámecká cyklojízda, Hradozámecká noc, Zámecké dýňování. Dění na zámku uzavírá akce Advent na zámku. V sezóně mají návštěvníci také možnost objednat si piknik v zámecké zahradě.

⁴ [online]. [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.lobkowicz.cz/Sbirky-154.htm>

⁵ [online]. [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.zameknelahozeves.cz/Brezen-Zahajeni-sezony-333.htm>

1.4. Pověsti z Nelahozevsi a okolí

Duby U pěti bratří

Na protějším břehu zámku se nachází městská část Lobeček, která je známá legendou z dob třicetileté války. Jedná se konkrétně o pozůstatek vesnice zaniklé ve válce, dvůr s názvem Strachov. Legenda vypráví, že při vpádu švédských vojsk utekla ze vsi matka se svými pěti syny a roku 1648, když se vrátila, zasadila pro každého syna jeden dub. Z pěti dubů dnes ovšem zbyly jen tři, všechny ve špatném stavu. Vzhledem ke stáří stromů (kolem 350 let) je možné, že je příběh pravdivý. Jiní vyprávějí, že duby nechala pro své syny zasadit hraběnka ze zámku.

Další pověsti uvádí kniha *Labyrintem tajemna aneb průvodce po magických místech Československa*⁶. Jedná se o následující dvě pověsti.

Tajná chodba do nelahozeveského zámku

Z nelahozeveského zámku vede podle dávné pověsti chodba do Tatin. Ty se nacházejí někde mezi dnešní Lobčí (kralupská čtvrť) a Nelahozevsi. Podle pověsti měl chodbu používat zloděj Beneš, který chodil do zámku v Nelahozevsi krást.

Jak panstvo nechalo zazdít dělníky

Pověst vypráví o tajné podzemní chodbě, spojující Nelahozeves se zámek Veltrusy. Povídá se, že v ní našli smrt všichni dělníci, kteří se na její výstavbě podíleli. Páni je nechali zazdít – prý proto, aby toto velké tajemství nikomu nevyzradili. Tato chodba patrně existuje. Vede pod řekou Vltavou, ale dnes je zazděná. Také se traduje, že když švédská vojska vyrabovala Prahu a táhla zdejším krajem, nechala na zámku zazdít mnoho cenností, které ukořistila v našem hlavním městě.

⁶ STEJSKAL, Martin a MARENČIN, Albert. *Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1991

1.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku

Dvořákova Nelahozeves

Jak již bylo zmíněno, Nelahozeves je rodištěm slavného hudebního skladatele vážné hudby, Antonína Dvořáka. Ten se zde narodil v roce 1841 a prožil tu své mládí. Za návštěvu stojí jeho rodný dům, v němž se nachází muzeum, které se věnuje jeho životu a dílu.

Každoročně se v Nelahozevsi na počest tohoto významného skladatele konají hudební slavnosti. Jedná se o několik koncertních večerů v roce, které jsou pořádány zhruba jednou měsíčně v Rytířském sále na zámku. V průběhu večera hrají různí hudebníci několik skladeb od různých světoznámých autorů, kromě Dvořáka také díla od W. A. Mozarta, Ludwig van Beethovena, Bedřicha Smetany a dalších.

Dvořákova stezka

Jedná se o pěší stezku, vedoucí z Kralup nad Vltavou podél železniční trati směrem do Nelahozevsi. Po pravé ruce protéká řeka a na straně druhé si lze prohlédnout zajímavé pískovcové útvary. Stezka vede kolem historických objektů a domů v Nelahozevsi a popisuje jejich historii. Vede také kolem Dvořákova rodného domku až k zámku.

Kulturní akce

Pokud se městské akce nekonají přímo na zámku, jsou realizovány buď v Centru volnočasových aktivit, nebo v Kulturním domě Pod zámkem. Nejčastěji se jedná o besedy se zajímavými hosty, o karnevaly nebo divadelní představení.

1.6. TIC Kralupy nad Vltavou

Ačkoliv není turistické informační centrum přímo v Nelahozevsi, nachází se v nedalekých Kralupech nad Vltavou. Je situováno na Palackého náměstí a tvoří jej samostatné oddělení Městského úřadu, které vykonává služby jak pro

občany, tak pro turisty. Podává informace o městě a okolí, o kulturních akcích, ubytovacích a stravovacích službách, prodává upomínkové předměty, nabízí prospekty, informační letáky a mapy. Mimo jiné prodává také měsíčník Kralupský zpravodaj, který poskytuje informace a aktuality spojené s děním v Kralupech a okolí. Otevírací doba informačního centra je od pondělí do čtvrtka v čase 8.00 - 18.00 a v pátek od 8.00 do 14.00.

2. Zámek Veltrusy

Nedaleko Nelahozevsi stojí zámek ve slohu vrcholného baroka. Má centrální dispozici se čtyřmi úhlopříčně připojenými křídly podobné délky. V sezóně nabízí bohaté kulturní vyžití a prohlídku bytu posledních majitelů zámku. Zámecký park je místem několika romantických a neoklasicistních staveb a je otevřen celoročně.

2.1. Historie

Zámek nechal vystavět ve dvacátých letech 18. století Václav Antonín Chotek, který si k jeho realizaci najal velmi pravděpodobně barokního architekta v císařských službách G. B. Alliprandiho nebo jeho následovníka Františka Maxmilliána Kaňku. Původní plány výstavby nebyly nalezeny, a tak není dochováno mnoho informací. Syn zakladatele zámku, Rudolf Chotek, nechal ale kolem roku 1764 prodloužit obě křídla zámku a jeho interiéru dodal rokokový nádech. Zámek měl od té doby mnoho majitelů. Nakonec se zámek dočkal i klasicistní úpravy, při níž byly srovnány výškové rozdíly zástavby.

Zámecký park vznikl krátce po založení zámku, nebyla mu ale poskytnuta až taková pozornost. Teprve kolem roku 1784 ho nizozemský zahradník Richard van der Schott, přestavěl v anglickém stylu. Od roku 1792 začaly celý areál zámku a jeho parky doplňovat různé příležitostné stavby (romantické, klasicistní aj.) Některé z nich byly zaznamenány na dobových pohlednicích od hraběnky Louisy Chotkové a na dobovém plánu Veltrus z období největšího rozkvětu anglického parku.

Zámek je od roku 1945 pod správou NPÚ a zpřístupněn veřejnosti. Za dobu existence zámku postihlo jeho základy i přilehlý park několik záplav, v současné době je po záplavách v roce 2002 postupně stále rekonstruován.

2.2. Umění na zámku

Jak již bylo zmíněno, barokní zámek v sobě skrývá rokokový interiér. Rokoko jakožto nový umělecký sloh navazující na baroko je charakteristické hlavně svým typickým ornamentem – mušlí, ale obecně jakýmkoli zprohýbaným motivem. Tyto motivy jsou na zámku použity především na dekoraci nábytku. V tomto stylu je vybaveno několik, například salón Marie Terezie, hlavní sál, Čínský salon, mušlový pokoj a další.

V přílehlé zahradě se skleníkem se pěstuje mnoho různých druhů rostlin. K zámku patří Dančí obora, která byla založena kolem roku 1820. Do kompozice zámeckého parku neodmyslitelně patří velice hodnotný a rozsáhlý přírodně krajinářský park o rozloze cca 300 ha, na jehož území roste více než 80 druhů stromů. Hodnotný je ale především díky romantickým a neoklasicistním stavbám, ať už pamětním, okrasným, nebo těm, „kde se členové rodiny scházely u společného čtení, společenských her nebo jen k obědu či svačině“⁷. Tyto stavby patří v českých zemích k nejvýznamnějším svého druhu.

Červený mlýn

Asi nejznámější z nich je Červený mlýn (také Gotický mlýn), gotická budova podkovovitého půdorysu (přestavěna po roce 1840 z původního půdorysu ve tvaru písmene „L“) s pavlačí na nádvořním průčelí, která je z jihovýchodu uzavřena zdí s branou. Mlýn byl využíván jako penzion pro výletníky. Od druhé světové války slouží jako domov seniorů.

Most se sfingou

Autorem Mostu se sfingou byl J. P. Jöndl, který jej zde postavil v roce 1820 jako součást Egyptského kabinetu. Na východní straně mostu stojí dva mohutné postranní sloupy s motivy papyrových listů. Tato strana byla vstupem do egyptského chrámu. „Lodkou se dalo kanálem proplout do ‚chrámu‘ a pod umělou zříceninou vstoupit do egyptského kabinetu. Na druhé straně mostu

⁷ [online]. [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: <https://www.zamek-veltrusy.cz/cs/o-zamku/park>

shlízela k průplavu kamenná socha egyptského boha mumifikace a pohřebišť Anupa (Anubis) v podobě člověka se šakalí hlavou.“⁸

Pavilon Marie Terezie

Uprostřed oválné louky byl v letech 1811 – 1813 postaven klasicistní otevřený pavilon čtvercového půdorysu s trojicemi sloupů na nárožích. Pavilon zastřešuje kopule a v každém nároží střechy pavilonu je situována jedna kamenná dekorativní váza. Uprostřed stavby je pylon, na němž byly dva medailonky; první byl s reliéfem Marie Terezie a druhý byl pamětní deskou s nápisem věnování. Pavilon dostala císařovna darem od hraběte Jana Rudolfa Chotka.

Chrám Přátel venkova a zahrad

Původně zachovaná okrouhlá stavba, jinak zvaná též Pavilon Přátelství nebo Velký templ, byla postavena v letech 1792-94. Její vnitřní síň je obklopena deseti cihlovými sloupy s jónskými hlavicemi a zastřešena kupolí nesenou tamburem, zdobeným věnci a festony (dekorativní prvek představující zavěs z listů). Síň je opatřena vstupním pravoúhlým portálem a čtyřmi obdélníkovými okny. Uvnitř původně býval empírový nábytek a na konzolách busty "přátel venkova a zahrad" a "obránců míru" – císaře Josefa II. a generálů Laudona a Lacsyho. Později byli nábytek a busty z důvodu značného poškození přemístěny do zámku.

Chrám patrně⁹ zhotovil i s klasicistním dekorem Matěj Hummel, o výzdobu se postaral italský štukatér C. G. Bossi. Původním vzorem této stavby snad mohly být okrouhlé stavby řecké a římské antiky, nebo spíše italské renesanční a barokní stavby.

⁸ [online]. [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.veltrusy.net/parkov-architektura/sfinga-s-mostem/cs_CZ-4169.html

⁹ [online]. [cit. 2016-06-19]. Dostupné z: http://www.veltrusy.net/parkov-architektura/pavilon-ptelstv/cs_CZ-4165.html

2.3. Co zámek nabízí

Hlavní zámková budova je v současné době v rekonstrukci, pro návštěvníky je otevřeno jen první patro Severozápadního křídla s expozicí pod názvem Aristokracie, začátek konce. Jedná se o výstavu bytu posledního majitele zámku, Karla Chotka z Velkého Března a jeho manželky, kteří zde žili od roku 1921 až do doby, kdy byli vystěhováni do Německa za druhé světové války.

Kromě zámku je přístupný Čestný dvůr neboli nádvoří, které je ze tří stran uzavřené zámeckou budovou a bočními křídly. Čtvrtá, přední strana, je „uzavřena zdí s výstavní branou nebo oplocením s ozdobnou mříží a se sochami či vázami na pilířích“¹⁰. Přístupný je také Barokní park se zahradou a Anglický park.

Původně lovecký zámek sloužil rodu Chotků jako oddychové sídlo, jehož klid a pokoj přírody je mezi návštěvníky stále vyhledáván.

I přes stav rekonstrukce je zámek přístupný alespoň částečně za příležitostných programů. V roce 2015 zde bylo otevřeno v rámci projektu Schola naturalis vzdělávací centrum s celodenními programy pro děti i dospělé. Na zámku se konají svatební obřady. Mezi další kulturní akce patří například oslava úrody a sklizně – srpnové Dožínky hraběte Chotka, Vánoční aranžování – tvorba vlastních vánočních věnců, dále také výstava růží nebo pohádky pro děti.

¹⁰ [online]. [cit. 2016-06-19]. Dostupné z: http://www.veltrusy.net/zmeck-park/estn-dvr/cs_CZ-4157.html

2.4. Pověsti z Veltrus

Přízrak koňské hlavy

„Cesta ze železniční zastávky do Starých Ouholic vede místy, kde se říká Kalíška. V těchto místech straší. V létě se tu zjevovalo znamení ohnivé koňské hlavy, prý na paměť klejícího kočího z Pobořan, který zde byl v noci zabit bleskem.“¹¹

2.5. TIC

Informace o zámku, jeho kulturních akcí apod. je možné získat buď přímo na zámku, nebo v informačním centru v Kralupech nad Vltavou (viz výše).

¹¹ STEJSKAL, Martin a MARENČIN, Albert. Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa. 1. vyd. Praha: Paseka, 1991

3. Zámek Mělník

Zámek se nachází ve stejnojmenném městě Mělník, které je oblíbenou destinací turistů, centrem zemědělského kraje a proslavilo se zejména svými slavnostmi vinobraní. Město se nachází v Polabské nížině a leží na soutoku řek Labe a Vltavy. Budova mělnického zámku má dispozici čtyř křídel tvořících nepravidelný čtyřúhelník s uzavřeným nádvořím uprostřed. Zámek se tyčí přímo nad vinohradem nad řekou a je společně s nedalekou věží chrámu sv. Petra a Pavla dominantou města. Z vyhlídky zámecké terasy je malebný výhled na České středohoří i na českou památnou horu Říp.

3.1. Historie

V místech dnešního západního křídla zámku původně stál středověký královský věnný hrad, který byl během 15. století několikrát přestavěn a rozšířen. Věnným majetkem královen a kněžzen se stal za císaře Karla IV., a byl jím až po dobu vlády Jiřího z Poděbrad. Poslední manželka Karla IV., Eliška Pomořanská, nechala přestavět hradní kapli v gotickém stylu.

V roce 1542 byl hrad přestavěn na renesanční zámek a v letech 1545-53 bylo přistavěno severní arkádové křídlo. Autor přístavby byl zřejmě G. B. Aostalli a dále řemeslníci z pražské dvorské hutě¹². K dalším úpravám zámku došlo v roce 1578, kdy se zástavním držitelem zámku stal Jiří Popel z Lobkovic starší. Nechal renesančně upravit západní křídlo zámku a koncem 16. století jej prodloužil na jih. Na počátku 17. století, za času správy zámku císařskou komorou, byla přistavěna další dvě křídla. Za třicetileté války zámek zpustnul, posléze jej získali Černínové. V roce 1687 jej draze koupil Heřman Jakub Černín z Chudenic, který nechal rozšířit zámek o jižní, nižší arkádové křídlo, jehož autorem byl Francesco Ceresolla. Na výstavbě zámku se podílelo mnoho dalších architektů, jako byli například G. B. Maderna, D. E. Rossi a G. B. Allio. Jako poslední získal zámek věnem v roce 1753 rod Lobkoviců, když se jeho poslední dědička, Marie Ludmila Černínová, provdala za Augusta Antona Lobkovice. Zámek byl Lobkovicům

¹² VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. 2. vyd. Praha: Libri, 2001.

zkonfiskován v roce 1948 a po restituci začal v roce 1992 zámek restaurovat nynější majitel, Jiří Lobkovic.

3.2. Umění na zámku

Z exteriéru zámku stojí za zmínku zachovalá ostění oken zámku, které jsou výsledkem renesančních úprav Paolla della Stelly, nebo arkády zdobené renesanční sgrafitovou rustikou – „jedna z prvních, která se uplatnila v Čechách“¹³.

Za pozornost rozhodně stojí interiér zámku. Jeho součástí je galerie s exempláři dobového nábytku a sbírkou obrazů mistrů jako je např. Petr Brandl, P. Veronese, Karel Škréta a další. Mezi nejvýznamnější místnosti patří Velký sál se sbírkou map evropských měst 17. století, dodnes využívaný Koncertní sál, nebo barokně upravená gotická kaple sv. Ludmily se soudobým mobiliářem (s barokní renovací) a hlavním oltářním obrazem od F. M. Schieffera. Kromě těchto prostor jsou k dispozici Velká jídelna sv. Václava, Pracovna Augusta Longina, Zelený salón, Rytířský sál, Dětský pokoj s nábytkem a hračkami z 19. století nebo Velká ložnice Jiřího Kristiána.

Neodmyslitelnou součástí zámku jsou jeho sklepy ze 14. století, které jsou vybudovány celkem ve třech podzemních podlažích. Zde dnes probíhají degustace mělnických vín (jako například známého vína Ludmila) v tzv. „kalamářích“ – originálních lahvích. Tato a také mezinárodní vína je možno zakoupit v zámecké enotéce.

3.3. Co zámek nabízí

Zámek nabízí klasické prohlídky, ve kterých mají návštěvníci možnost zhlédnout rodinnou obrazovou sbírku Lobkoviců a výše zmíněné prostory. Dále nabízí luxusní prostory pro svatby, Koncertní sál pro plesy, reprezentativní akce, galavečery a jiné společenské akce. V neposlední řadě poskytuje také ubytovací

¹³ VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. 2. vyd. Praha: Libri, 2001.

a stravovací služby s širokým výběrem vín v zámecké restauraci, ze které je malebný výhled na soutok řek Labe a Vltavy a okolní krajinu. Pozoruhodná je vlastní cukrárna, vybavená originálním nábytkem z doby Ludvíka XIV.

3.4. Pověsti z Mělníka a okolí

Čerpáno z knihy *Labyrintem tajemna aneb průvodce po magických místech Československa*¹⁴. Jedná se o všechny pověsti v této podkapitole.

Proroctví o Mělníku

Podle dávného proroctví je v kopci, na němž spočívá město Mělník, ukryto svatováclavské vojsko, podobně jako je tomu v Blaníku. Vyjde zemi na pomoc, až jí bude nejhůře. Také se vypráví, že uvnitř je ukryt poklad ve starých dubových sudech. Hlídá ho černý pec a s ohnivýma očima. Lze se k němu dostat jen na Velikonoce, v čase čtení pašijí. Podle pověsti kdysi touto dobou vešli do vrchu kněží, nesoucí rozsvícené svíce. Spatřili poklad, avšak když se k němu přiblížili na dosah ruky, zdvihl se vítr a svíce jim zhasil. Vrátili se z hory s prázdnou a už nikdy se neodvážili do podzemí vstoupit.

Královna alchymistkou

Mělník byl odedávna věnným městem českých královen. Mezi lety 1437 až 1451 zde žila vdova po císaři Zikmundovi Barbora Celská, která se zabývala alchymií. O královně Barboře se nepříliš uctivě vyjadřuje jiný český alchymista té doby Jan z Lazu, který ji znal a na Mělníku navštívil. Podle něho podváděla a Jan z Lazu jí to neohroženě řekl. Chtěla ho dát uvěznit, ale podařilo se mu uniknout.

Vlkoun

Václav Kromlus zaznamenal pověst, že od kostela sv. Trojice na Chloumku létal kdysi vlkoun (ohnivý drak) na horu Říp.

¹⁴ STEJSKAL, Martin a MARENČIN, Albert. *Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1991

Divoká honba

Jihovýchodně od města mezi Skuhrovem, Zábořím a osadou Vavřineč je vrch, kde se říkalo Na Hodíku. Na zábořských polích a křižovatce U zlámaného kříže bývá v noci mezi jedenáctou a jednou po půlnoci slyšet strašidelné zvuky Divoké honby, nesoucí se lesem od dvora Míkova až k Mělníku.

Stříbro pod Spravedlností

V místech pod vrchem Spravedlností je údajně ukryt poklad. Je možno jej vyzvednout pouze na Květnou neděli o pašijích. Vypráví se tu o jedné pasačce, která v hoře strávila rok, než mohla vyjít. Vede sem prý tajná chodba z krypty kostela sv. Ludmily.

3.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku

K zajímavostem města patří jeho podzemní chodby, dříve využívané zejména ke skladování vína, a studna ze 14. století (se 4,54 m nejširší v České republice), opevnění města nebo Pražská brána s galerií ve věži. Regionální muzeum Mělník nabízí stálé expozice o vinařství, přírodě a historii města.

Chrám sv. Petra a Pavla

Jak již bylo výše zmíněno, tato sakrální stavba (resp. její věž) je jednou z dominant města. Jedná se o jeden z nejstarších kostelů v Čechách. Původní románskou stavbu z přelomu 10. a 11. století přestavěl Johann Spiess v 15. století na pozdně gotickou, s trojlodní dispozicí a 60 metrů vysokou kostelní věží čtvercového půdorysu s barokním zakončením. Pod presbytářem se nachází jedna z nejzajímavějších kostnic v Čechách, kde jsou kosti a lebky poskládány do křesťanských symbolů – kříže, kotvy a srdce – víry, naděje a lásky). K vybavení bohatého interiéru patří vzácná polychromní výzdoba gotické klenby presbyteria (z roku 1533). Mezi další gotické památky se řadí nástropní fresky presbytáře nebo cínová křtitelnice z roku 1578. Vzácné je také sousoší Snímání z kříže od F. M. Brokofa. Většina interiéru je však barokní, např. oltářní obrazy mistrů

raného baroka jako byl např. Karel Škréta (mobiliář s obrazem apoštolů Petra a Pavla). V letním období je chrám místem koncertů.

Svatá Ludmila

V souvislosti s kostelem je nutno zmínit nejslavnější osobnost spjatou nejen s městem, ale i celou Českou zemí – ochránkyni města Mělník, sv. Ludmilu. Tato česká kněžna žila v letech 860 – 921 a pocházela z rodu Pšovanů. Ve čtrnácti letech se stala manželkou Přemyslovce Bořivoje I., vládce, který uvedl do moci dynastii Přemyslovců. Původně oba pohané, nechali se od staroslověnského arcibiskupa Metoděje obrátit na křesťanskou víru, společně se nechali pokřtít a tím se stali prvními českými křesťanskými vládci¹⁵. Po smrti Bořivoje roku 889 postupně vládli jejich dva synové, Spytihněv a Vratislav.

Ludmila se stala první a po tisíc let také jedinou českou světící. Díky své křesťanské víře se s horlivostí snažila žít podle evangelia a rozhodla se stát matkou chudých a slepých a pomocnicí vdov i sirotků.

Kvůli sporům se snachou se nedožila přirozené smrti. Drahomíra, manželka Ludmilina syna Vratislava, na ni po čase začala žárlit pro její oblíbenost u lidu a také proto, že bylo Ludmile svěřeno vychovávat Drahomířiny syny, Boleslava a Václava. Přestože se Ludmila kvůli vzájemným sporům přestěhovala na Tetín, žárlivá Drahomíra vyslala vrahy, aby ji zardousili. Zemřela tedy nakonec rukou vrahů ve státi, který pomáhala založit.

Slavný Mělnický poklad

Jedná se o vzácné chrámové umělecké kousky sakrálního umění, pocházející z 2. poloviny 15. století až počátku 16. století. Snad nejvzácnější je Mělnická monstrance, vyrobená ze stříbra a částečně pozlacená, údajně od královského zlatníka mistra Martina. Je vysoká 112 cm a váží 6,6 kg. Další vzácností je stříbrná schránka na hostie (hostiarium), jehož nejcenější částí je výzdoba víka. Pozoruhodný je také dřevěný pohár s 32 miniaturními biblickými

¹⁵ PROFANTOVÁ, Nad'a. *Kněžna Ludmila: vládkyně a světice, zakladatelka rodu*. Praha: Epoque, 1996. Portréty (Epoque).

výjevy. Tento Mělnický poklad je uzamčený na Městském úřadě Mělník a je vystavován pouze příležitostně.

Zámek Dolní Beřkovice

Jako původní gotickou tvrz Beřkovského rodu, nechal stavbu nový majitel (od r. 1597), míšenský rytíř Zikmund Vilém z Blevic a Nosovic, přestavět na počátku 17. století na renesanční zámek. Blevicové si zámek dlouho neudrželi, již v roce 1627 Beřkovice koupila Polyxena Pernštejská z Lobkovic a od té doby na zámku probíhaly jen drobné úpravy. To se změnilo při vytvoření tzv. dolnobeřkovické větve rodu Lobkoviců, kdy se zámek stal rezidenčním sídlem a tím začaly i mnohé přestavby. Na zámku se objevily neogotické a neorenesanční úpravy. Po roce 1948, kdy zámek připadl státu, zde byla místní škola. V 90. letech minulého století byl restituční zámek navrácen do rukou Lobkoviců a byly zahájeny další rekonstrukce. Zámek není prozatím veřejnosti přístupný, po domluvě však lze navštívit zrekonstruovanou zámeckou kapli.

3.6. TIC Mělník

Informační centrum poskytuje informace o městě a jeho okolí, nabízí k prodeji průvodce, mapy i suvenýry Mělníka, odkazuje možnosti stravování a ubytování a prodává vstupenky do Mělnického podzemí. Spravuje internetové webové stránky www.melnik.info. Otevírací doba je celoroční: pondělí až neděle 9.00 - 17:00 (včetně svátků, kromě 24. - 26.12.).

4. Zámek Roudnice nad Labem

Dnešní budova se podobně jako mělnický zámek skládá ze tří křídel s půdorysem ve tvaru „U“, ke které byla přistavěna menší spojovací budova, vytvářející tak uzavřené nádvoří. Jako v mnoha ostatních případech, i zámek v Roudnici stojí na základech původního hradu.

4.1. Historie

Na konci 12. století zde pražští biskupové nechali vybudovat donjon (obytnou věž), později ve 14. století rozšířili hrad o válcovou věž. Za arcibiskupa Arnošta z Pardubic ve 14. století došlo k jeho výraznému opevnění, rozšíření a k úpravě v gotickém stylu. V roce 1421 přešel hrad z majetku církve šlechtickým rodům. Významným obdobím se stalo 17. století, na jehož počátku se Roudnice stala majetkem Lobkoviců, a to sňatkem prvního lobkovického knížete, Zdeňka Vojtěcha Popela, s Polyxenou z Pernštejna, která zámek dostala dědictvím po zemřelém manželovi – Vilémovi z Rožmberka. Za vlády nových majitelů byl hrad z velké části zbourán, aby jej mohl nahradit raně barokní zámek, postavený za Václava Eusebia z Lobkovic v letech 1652 – 1684 pod vedením několika architektů, např. Francesca Carattioho nebo Antonia Porta. S postupem času dostal zámek dispozici obdélného nádvoří uvnitř jeho čtyř křídel. Jeho mobiliář byl velmi hodnotný, v budově byla Lobkovická knihovna se slavnou sbírkou rukopisů Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic, rodový archiv a muzeum se stříbrem, porcelánem, nábytkem a bohatou sbírkou zbraní. Dále měl zámek spojenou obrazárnu rožmberského, perňštejnského a lobkovického rodu, a to od mnoha evropských malířů. V době druhé světové války se zámek stal kasárnami německé a následně i české armády. Po konfiskaci byl zámek Lobkovicům navrácen v 90. letech 20. století, nicméně do konce roku 2008 zde sídlila vojenská konzervatoř. Od roku 2009 majitel zámku aktivně hledá partnery pro jeho dlouhodobé využití. Některé zámecké prostory jsou přístupné veřejnosti od roku 2012.

4.2. Umění na zámku

Z románského hradu se dochovalo opravdu jen málo, tyto pozůstatky jsou, pro svou autenticitu, velmi cenné. Jedná se o některé části obvodových zdí a několik klenutých místností na severozápadní straně zámku. V jedné z těchto místností z 12. století se zachovala patka a část dřívku románského sloupu. Ze 17. století, tedy z barokního období, se dochovala kaple s freskami od Giacoma Tencally. Hodnotné architektonické prvky se vyskytují v několika zámeckých salóncích, jsou jimi například keramická kamna z 18. a 19. století, štuky zdobené stropy či balkóny.

4.3. Co zámek nabízí

Části románského hradu, barokní kaple a štukové výzdoby jsou v tuto chvíli jediná místa, která může zatím zámek ze svého interiéru nabídnout. Ostatní části zámku v současné době čekají na rekonstrukci.

Klasickým prohlídkovým okruhem zámku je prohlídka výše zmíněného románského hradu, barokní kaple, štukové výzdoby a předsálí s výkladem o lobkovickém rodu. Zámek nabízí dále noční prohlídky nebo pořádá ochutnávku vín, která probíhá rovněž v části románského hradu. V barokní kapli se pořádají svatby nebo příležitostné koncerty.

Zámecký areál

K zámku patří i další budovy jako jsou nepřístupný a chátrající Kapucínský klášter společně s kostelem sv. Václava, hospodářské a administrativní budovy a také zámecká jízdárna, ve které sídlí Galerie moderního umění s hodnotnými díly českých tvůrců 20. století – jedinečný je zejména soubor obrazů Antonína Slavička. V zámeckém areálu se konají různé kulturní akce, jako je např. Roudnické hudební jaro nebo Roudnické vinobraní.

4.4. Pověsti z Roudnice a okolí

Následující pověst s názvem Zlatá kvočna je citována z archivu Českého Rozhlasu¹⁶.

Zlatá kvočna

Však opusťme zámek a vydejme se do kostela Narození Panny Marie, o němž se vypravuje stará tajemná pověst. V kostelním sklepení je hluboké jezero, opředené tajemstvím. Pod tímto jezerem je prý ukryta zlatá kvočna s dvanácti zlatými kuřaty. Voda se v temném sklepení zlatě třpytí od záře, vycházející z peří kvočny a lesku kuřecího chmýří. Již je tomu dávno, co byl proboštem ve zdejší kostele roudnický rodák a právě od doby, kdy tento muž zemřel, žije zlatá kvočna pod jezerem a čeká na ten správný čas, kdy se bude moci ukázat lidem. Každou úplňkovou noc, s prvním úderem zvonu ohlašujícím půlnoc, se kvočna s kuřaty probudí. Každý měsíc se jedno z kuřat zeptá: "Už je ten správný čas?" Tak se to opakuje měsíc co měsíc již po mnoho dlouhých let. Zatím však vždy kvočna odpoví: "Ne, ještě ne, spěte dál moje děti." Než zvony odbijí půlnoc, život skrytý v hlubině pod jezerem opět usne na celý měsíc. Jednoho dne se však všechno změní. Stane se tak v době, kdy proboštem bude znovu roudnický rodák. Poté, při prvním úplňku, až se kuřata probudí a budou se ptát kvočny, zdali je již ten správný čas, kvočna odpoví ano. Toho dne opustí slepice s kuřaty svůj úkryt a proboštovi se ukážou v celé své kráse. Ten muž je bude moci chytit a udělat s nimi, co mu srdce napoví.

4.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku

Kapucínský klášter

V letech 1615 – 1628 byl v Roudnici postavený v pořadí druhý kapucínský klášter v Čechách. Ten se nacházel v centru města (status města získala tehdejší Růdnice již ve 13. století). Ke klášteru patří také kostel sv. Václava, který sloužil

¹⁶ [online]. [cit. 2015-06-11]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/hradyazamky/povesti/_zprava/237103

zároveň jako hrobka Lobkovického rodu. Klášter i s kostelem byl v 50. letech 20. století zrušen, oba byly následně využívány armádou, po níž budovy zůstaly prázdné a dodnes chátrají. Jsou tedy veřejnosti nepřístupné.

Hláška

Jako pozůstatek původního opevnění Roudnice se dochovala věž zvaná Hláška. Názvu dostala díky jejímu využití, byla postavena ve vyvýšené poloze jako věž pozorovací a ohlašovací. Původně byla součástí zděného opevnění s městskými branami, jež nechal vystavět arcibiskup Jan Očko z Vlašimi ve 14. století na místě původních dřevěných hradeb. Škody utrpěla až po staletích, v roce 1665, kdy velkou část města pohltil požár. Teprve v 18. století pak byla opravena a byl jí dán nový účel – byl zde postaven vodojem pro kašnu, jež se nachází na dnešním Husově náměstí.

Augustiniánský klášter a chrám Narození Panny Marie

V roce 1333 dal vystavět Jan IV. z Dražic chrám Narození Panny Marie v místech původního románského kostela. Byl dokončen v roce 1360 společně s Augustiniánským klášteřem. Chrám byl postaven na místě původního románského kostela jako gotické basilikální trojlodí zakončené dobře prosvětleným kněžištěm. Románský kostel byl zahrnut do dispozice v místě sakristie. V letech 1725 – 1750 byl chrám barokně upraven kvůli poničení v průběhu husitských válek a požáru města. V interiéru kostela se nachází několik oltářů, autorem hlavního oltáře a kazatelny s rokokovou výzdobou (obojí z druhé poloviny 18. století) je J. I. König. V presbytáři je dvanáct deskových obrazů křížové cesty od Hanse Heese. Díky dlouholeté historii a interiéru kostela se jedná o nejvýznamnější architektonickou i historickou památku města.

Bývalý klášter je trojkřídový konvent, který na chrám přiléhá. Název Roudnice získalo město pravděpodobně díky rudnému prameni vytékajícímu z kláštera. Klášter a chrám jsou přístupné pouze v letní sezóně o víkendech.

Jan IV. z Dražic (asi 1250-51 – 5. 1. 1343)

Významnou osobností Roudnice byl Jan IV. z Dražic, kterého Václav II. v roce 1301 jmenoval pražským biskupem. Je známý pro svůj postoj proti inkviziční činnosti a spory s žebravými řády. Byl posledním pražským biskupem před povýšením pražského biskupství na arcibiskupství. Co se týče architektury, je známý díky své stavitelské aktivitě. Jeho sídlem byla Roudnice, kde nechal v letech 1333-38 vystavět kamenný most přes Labe, klášter pro augustiniány kanovníky a špitál pro chudé. Kulturně velice přispěl přivezením řady rukopisů s cennými iluminacemi, které následně velmi ovlivnili českou knižní malbu. Také byl iniciátorem sepsání kroniky Františka Pražského, ve které je promítnuto období let 1285 – 1353, převážně přemyslovské vlastenectví a Jan Lucemburský.

Hora Říp

Legendou o praotci Čechovi a jeho družině provázená hora Říp je cílem mnoha turistů. Na horu není složité se dostat po turistické trase přímo z Roudnice, jelikož od města není hora daleko. Každý rok k ní přichází stovky lidí na Svatojiřskou pouť. Hora Říp je dominantou krajiny. Pro kulturu českého národa je tato hora významná díky její staročeské pověsti o praotci Čechovi. Je zaznamenáno, že na vrcholu hory nechal v roce 1126 český kníže Soběslav I. obnovit původní stojící románskou rotundu na počest vítězství nad německým králem Lotharem III. v bitvě u Chlumce. Dnešní vzhled rotundy, zasvěcené sv. Jiří a sv. Vojtěchu, je ovšem výsledkem rekonstrukcí z posledních tří století. V jejím interiéru je umístěna pískovcová deska od Bernarda Otta Seelinga z roku 1870, na níž sv. Jiří bojuje s drakem, a také socha sv. Jiří z roku 1881, jejímž autorem je sochař Eduard Veselý. Na interiéru se dále podílel především sochař Stanislav Hanzík.

Zámecká jízdárna (dnes budova Galerie moderního umění)

Bývalá zámecká jízdárna byla postavena spolu se zámekem za architekta Antonia Porty. Její interiéru je zaklenut valenou klenbou a v 60. letech minulého století byl přizpůsoben pro prostory galerie. Galerie moderního umění zde vystavila hodnotná díla českých umělců přelomu 19. a 20. století – Emila Filly,

Jana Zrzavého, Antonína Slavička, Augusta Švagrovského (sbírka Roudnice v proměnách času) a dalších. Při rekonstrukci byl vybudován nový vstup, kam byl zasazen kamenný portál z původního domu Antonia Porty, který zdobí stavitelův znak, tři květy a probodnuté srdce. Portův dům kdysi stával na náměstí.

Podřipské muzeum

O historii a osídlení města Roudnice z dob pravěkých až do současnosti se lze dozvědět díky archeologickým nálezům a různým modelům v Podřipském muzeu. Toto muzeum existovalo již od roku 1900, nicméně zaniklo v polovině století a znovuotevřeno bylo v roce 2004. Mimo již uvedené představuje stálá expozice také sbírku minerálů z území Čech i Moravy a obrazovou galerii o geologickém vývoji hory Říp. V muzeu je též možno se dozvědět o dávném gotickém mostu přes Labe, třetí nejstarší stavbě svého druhu na našem území. I v tomto muzeu se návštěvníci seznámí s historií rodu Lobkoviců, sídlících zde od 17. století. Mezi další zajímavosti muzea patří „Mechanický Říp“ sestavený ze stavebnice Merkur nebo numismatická sbírka, tvořena mincemi raženými od 11. století po rok 1990 (zánik Československa).

Doksany – klášter Premonstrátek

Tento klášter, s areálem zhruba čtvercového půdorysu a s přilehlým anglickým parkem, nalezneme 7 km severozápadně od Roudnice nad Labem. Od jeho založení knížetem a pozdějším králem Vladislavem II. v letech 1144 – 1145 zažíval období velkých rozkvětů, ale také prodělal několik požárů a jeho osud byl ovlivněn četnými válkami. Jeho nejcennější částí je kostel Narození Panny Marie (v jádru románský) a krypta, společně pocházející z počátku 13. století. Od konce 17. století probíhaly rozsáhlé barokní úpravy celého komplexu budov, v přestavbě byli zapojeni např. S. Carlone (hlavní brána), O. Broggio (kostel Narození Panny Marie; 1710-20), dále byla přestavěna budova prelatury z roku 1692. V roce 1782 byl klášter zrušen Josefem II.

Tímto připadl majetek náboženskému fondu. Klášterský komplex si pronajala Terezie Poniatovská, která nechala přestavit prelaturu na zámek a v blízkosti si nechala vystavět ještě další zámek Terespol.

Po roce 1998 byl klášter znovu obnoven. V roce 1997 odkoupil Strahovský klášter od státu severní část bývalého konventu na žádost Kongregace sester premonstrátek z kláštera v Krakově (ten byl kdysi založen právě díky premonstrátkám z Doksan), a započala jeho rekonstrukce. Ta byla v roce 2002 dokončena včetně dostavení západního křídla kláštera.¹⁷

4.6. TIC Roudnice nad Labem

Informační centrum města je situováno v prostorách radnice na Karlově náměstí. V letní sezoně je otevřené od 8:00 do 17:00, o víkendu do 14:00. V zimním období je otevřeno v úterý, ve čtvrtek a pátek jen do 16:00 a o víkendech je zavřené.

Podává informace o památkách, turistických zajímavostech, kulturních a společenských akcích, o stravovacích, ubytovacích i dopravních službách (vč. informací o cyklobusu a motoráčku), předprodává vstupenky na vybrané akce a je místem odběru Roudnických novin.

¹⁷ [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z: <http://www.klasterdoksany.cz/1998.htm>

5. Litoměřický královský hrad

5.1. Historie hradu

Z původního litoměřického hradu se do dnešní doby téměř nic nedochovalo. Stavba hradu je spojena s obdobím rozšiřování města ve 13. století za vlády Přemysla Otakara II., který původní hradiště na Dómském návrší zrušil a založil hrad na nároží severozápadního rozšíření města¹⁸. Hrad náležel v jeho první fázi mezi středoevropské kastely: měl téměř čtvercovou dispozici, „na straně proti městu opevněnou příkopem a zřejmě obíhanou parkánem“¹⁹, tedy zesíleným gotickým opevněním. Z dispozice se také dochovaly tři ze čtyř nároží, kde stály původně věže. K hradbám, které byly mezi věžemi, byla přistavěna palácová křídla, z nichž se dochovalo pouze západní.

Na konci 14. století hrad výrazně přestavěl Karel IV., přistavěl k vnějšímu obvodu hradeb nový palác téměř pravidelné čtyřúhelníkové dispozice, která mu byla ponechána dodnes. V průběhu 15. století hrad zpustl, což dovedlo v roce 1499 Vladislava Jagellonského k tomu, že jej daroval městu. Město využívalo hrad převážně k hospodářským účelům, v roce 1655 stavbu postihl požár a v roce 1787 byla přestavěna na pivovar.

Po druhé světové válce se hledalo pro hrad nové využití. Od roku 1971 na hradě probíhaly výzkumy, a to až do roku poté, co město Litoměřice „připravilo v roce 2006 jako vlastník areálu hradu projekt jeho využití jako multifunkčního centra se zaměřením na prezentaci historie a současnosti českého vinařství a posílení turistického ruchu v regionu.“²⁰

Celková rekonstrukce bývalého gotického hradu byla dokončena v roce 2011.

¹⁸ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1996.

¹⁹ DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. 3., opr. vyd. Praha: Libri, 2009.

²⁰ [online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.hradlitomerice.cz/>

5.2. Umění na hradu

Několik uměleckých částí hradu se podařilo odkrýt při archeologických nálezech, probíhajících před rekonstrukcí hradu. Jedná se např. o gotický vstupní portál, kapli ze 14. století nebo historické sklepení. Dnes láká návštěvníky moderní expozice, zajímavým způsobem spojená s historickými nálezy a pozůstatky hradu. Archiv vín se nachází ve sklepních prostorách navazujících na degustační prostory s klenutými stropy a původní kamennou dlažbou. V moderně vybaveném konferenčním sále jsou zachovalé gotické artefakty, v sále jsou vysoká původní gotická okna a průhled do stropní části objektu. Historická kaple ze 14. století je propojená se salonkem. Salonek je vybaven atypickým nábytkem, například židlemi z dubového dřeva, které připomínají vinné sudy.

5.3. Co hrad nabízí

Na hradě se pořádají výstavy obrazů a fotografií, besedy a proslulé ochutnávky vín – vinařství má v Litoměřicích dlouholetou tradici. Hrad proto nabízí velmi interaktivní expozici věnovanou českému vinařství. Před Vánocemi zde probíhá Adventní jarmark řemesel a dovedností. Mezi prostory, které jsou návštěvníkům k dispozici, patří degustační prostory, konferenční sál, salonek s kaplí a v neposlední řadě Hradní vinárna. Na jaře roku 2016 bylo pro návštěvníky nově otevřeno vinařské infocentrum. Podává informace o vinařstvích v blízkém okolí, o degustacích a vínech samotných a degustaci regionálních i moravských vín infocentrum nabízí návštěvníkům na místě²¹.

²¹ [online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.hradlitomerice.cz/>

5.4. Pověsti z Litoměřic a okolí

Následující pověst je z knihy *Labyrintem tajemna aneb průvodce po magických místech Československa*²².

Zlaté slípky

Podle pověsti za husitských dob měšťané ulili ze svých šperků zlaté slípky, kuřata i vejce, a ty pak ve svých sklepech zakopali. Poklady prý prozrazují modré plamínky. Dodnes se tvrdí, že někde by ještě tyto poklady mohly být ukryty, především pod některým z domů na severní straně Mírového náměstí, v domě čp. 3 v Jezuitské ulici a v ulici Vojtěšské, která však později doznala značných změn.

5.5. Další turistické atraktivity v okolí hradu

Okolí města Litoměřic je malebným krajem, který láká k výletům do přírody od nepaměti, například opuková národní přírodní památka Bílé stráně na severním okraji města. Název je odvozen od barvy místní půdy, která je tvořena vápenci, tzv. zvonivou opukou²³. Nedaleko Litoměřic se dále nachází masivní lesnatý tefritový vrch, Křížová hora, jež je výběžkem velkého masivu Dlouhý vrch. Na dohled od Litoměřic je také čedičový vrch se zříceninou Hazmburk.

Katedrála sv. Štěpána

V roce 1057 byla pro litoměřickou kapitolu na místě původního knížecího a přemyslovského hradiště dostavěna románská bazilika, založená Svytlachem II. Ve 14. století došlo za Bohuslava z Pardubic k celkové gotické přestavbě. V 15. století bazilika podle zápisu Bohuslava Balbína vyhořela. Brzy ale byla opravena v pozdně gotickém stylu. Do chóru se tehdy nechal vyrobit nový hlavní oltář, z kterého jsou dnes dvě části uloženy v litoměřické galerii a jedno křídlo samostatně v kostele Věšch svatých. V letech 1662-63 byl kostel

²² STEJSKAL, Martin a MARENČIN, Albert. *Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1991

²³ [online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.litomerice-info.cz/cz/2.bile-strane/>

beze zbytku zbořen, přitom jižně od postupně bouraného kostela vznikla nová barokní katedrála, snad pod vedením Giulia Broggia²⁴. Jedná se o jednolodní barokní sakrální stavbu. S hlavní chrámovou budovou je spojena zvonice z let 1883-89, původní barokní dřevěná zvonice se nedochovala. Z interiéru katedrály stojí za zmínku hlavní oltář, dalších šest oltářů v bočních kaplích, kazatelna a chórové lavice. Cenných je i pět velkých oltářních obrazů, které zhotovil Karel Škréta.

Městská radnice

Stará radnice existovala již v roce 1397 – znaky gotického slohu dokládají lomené oblouky podloubí. V roce 1537 byla radnice rozšířena o vedlejší dům a přestavěna ve sloh saské gotizující renesance (renesanční štítové budovy). O další opravy se zasloužil G. Broggia v roce 1685. V letech 1921-27 byla radnice rekonstruována téměř do původní podoby a „v podloubí byly druhotně zastavěny dva kamenné erby ze zbořené Dlouhé brány“²⁵. Dnes zde sídlí městské muzeum, a tak je budova volně přístupná.

Gotické památky a měšťanské domy

Sakrální stavby, městské opevnění a měšťanské domy na náměstí dokládají různé umělecké slohy, kterými bylo město v průběhu staletí přestavováno. Dochované městské gotické opevnění je obohaceno pozdně gotickými baštami z 15. a 16. století a v hradbách je také několik historických staveb jako například chór kostela sv. Vavřince nebo hradební věže ze 14. století.

Domy na Mírovém náměstí v historickém centru města vznikaly již ve 14. století po tragickém požáru Litoměřic²⁶. Z gotického období se zachovala jádra domů a také ostře lomené portály, např. pod starou radnicí, nebo sklepení s valenými klenbami. Průčelí a štítové domy jsou z různých období uměleckých slohů – např. průčelí Domu u Kalicha je renesanční (přestavěné v 16. století); svůj název dům nese díky přístupné vyhlídkové terase ve tvaru kalicha, která byla

²⁴ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1996.

²⁵ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1996.

²⁶ ŠAMÁNKOVÁ, Eva. *Litoměřice*. Praha: Odeon, 1982.

postavena v 16. století. Dům u Černého orla je unikátní díky svému zdobení renesančními sgrafity.

Karel Hynek Mácha (16. 11. 1810 – 5-6. 11. 1836)

Pražský romantický básník a prozaik Karel Hynek Mácha si Litoměřice oblíbil možná dřív, než se sem přistěhoval kvůli svým právnickým studiím, neboť zde získal pracovní místo advokátního praktikanta. V roce 1836 bydlel v domě čp. 177 v Máchově ulici²⁷ a připravoval se na sňatek, ale téhož roku onemocněl a nemoci podlehl. Jeden z největších básníků české literatury „se rád toulal po zříceninách českých hradů a často je kreslil.“²⁸ Byl původně pohřben zde v Litoměřicích, před druhou světovou válkou byl exhumován a jeho ostatky byly převezeny do Prahy. Z bohatého celoživotního díla básní a próz je neopomenutelná báseň *Máj*, která je jedním z nejvýznamnějších děl české literatury.

Oblastní muzeum v Litoměřicích poskytuje stálou expozici o životě a díle K. H. Máchy v domě Na Vikárce ve světničce, kde K. H. Mácha bydlel. Vstup je volný. Centrum cestovního ruchu Litoměřice také vytvořilo mobilní aplikaci GEOFUN²⁹, jejíž cílovou skupinou jsou děti, které se díky ní dostanou hravou formou k různým památkám města a přitom se dozví mnoho informací o největším českém romantikovi.

Ploskovický zámek

Původně jednokřídlý zámek vznikl asi v polovině 16. století naproti tehdejší tvrzi, kterou od 13. století do roku 1545 vlastnili Johanité. Teprve v 17. století začal velký rozkvět zámku, když se tu toskánská vévodkyně, Anna Marie Františka, rozhodla mít své letní sídlo. Architektem úprav byl pravděpodobně Kilián Ignác Dienzenhofer. Když Ploskovice přešly do majetku Habsburků, proběhla zde v letech 1850-53 další významná přestavba. Zámek se stal letním sídlem rakouského císaře Ferdinanda I. Architektem byl Jan Bělský, na

²⁷ ŠAMÁNKOVÁ, Eva. *Litoměřice*. Praha: Odeon, 1982.

²⁸ [online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.eucebnice.cz/literatura/macha.html>

²⁹ [online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.litomerice-info.cz/cz/informacni-centrum/317.hrajte-si-a-poznavajte-s-machou/>

výzdobě zámku se podíleli umělci jako sochař Václav Levý, malíř Josef Navrátil (nástropní malby) a o štukovou výzdobu se zasloužil Josef Svoboda.

Základní prohlídka zámku zahrnuje historické interiéry. Mezi rarity zámku patří tzv. grotty, umělé jeskyně z 18. století, lasturové fontány a sochy atlantů na portálu, který vede do parku.

Zubrnice

Zubrnice jsou vesnicí v kopcovité krajině Českého středohoří, která skrývá několik vzácných roubených, hrázděných a velkých štítových zděných domů. Některé památky jsou přenesené odjinud³⁰ (kolna na vozy z Řepčic, roubená sýpka z Lukova, roubená stodola ze Suletic). Pro tuto oblast typický vesnický charakter tvoří například již nepravidelná protáhlá náves s kostelem sv. Máří Magdalény. Mezi hlavní památky patří mlýnské údolí (expozice mlýna v Týništi č. p. 27), zemědělská usedlost s hospodářskými budovami a sušárnou, stará vesnická škola, kostel a vesnický obchod. Těmito staveními se vesnice řadí mezi památkově nejhodnotnější vsi ve svém okolí. Nepřehlédnutelnou technickou památkou je zdejší nádraží Zubrnice z roku 1890, postavené k lokální dráze Velké Březno – Ústěk. Od roku 1995 je ves s muzeem lidové architektury chráněnou památkovou rezervací.

5.6. TIC

Informace o městě a okolí poskytuje příspěvková organizace Centrum cestovního ruchu Litoměřice. Nachází se na Mírovém náměstí v budově Městského úřadu, v Domě U Kalicha. Hlavním účelem organizace je pomáhat s provozem Informačního centra a Hradu Litoměřice, jakožto center cestovního ruchu. Centru poskytuje informační služby široké veřejnosti a usiluje o podporu turistického ruchu. Podporuje nebo se stará také o kulturní akce města.

³⁰ [online]. [cit. 2016-06-18]. Dostupné z: <https://www.skanzen-zubrnice.cz/cs/o-skanzenu/historie>

Otevírací doba se liší podle sezóny: Květen – Zář (denně 9:00 – 18:00),
Říjen – Duben (Po - Pá 9:00 - 17:00, So 9:00 - 12:00)

6. Hrad Střekov

Na vysoké skále se nad Labem tyčí v asi 100 m výšce částečně zachovalý hrad, jeden z monumentů města Ústí nad Labem. Původně sídlem usedlosti, později hrdostí obce a nakonec pýchou města.

6.1. Historie

Počátky původně malého hradu sahají k roku 1318, kdy jej z pověření Jana Lucemburského vystavěl Pešík z Veitmile, který ho od krále rok poté dostal lénem. Pešík však neměl dostatek financí, a tak střekovské sídlo prodal majitelům Děčina, Vartenberkům. Ti ho v letech 1319 – 1380 dostavěli zhruba do dnešních dispozic. V 15. i 16. století neměl hrad žádného stálého majitele, na přelomu těchto století se i přesto dočkal zásadní přestavby. Renesančních úprav se mu dostalo po roce 1563, kdy se velmi zpustlý hrad dostal do rukou Václavu z Lobkovic. Za třicetileté války byl hrad několikrát dobyt, pobořen a vypálen.

Počátkem 19. století se díky romantismu (který obrací svůj pohled k památkám a k jejich zachování) dostalo hradu oprav, které ale bohužel původní středověkou architekturu dost poškodily. Lobkovicové na hradě zřídili hostinec, obnovili rytířský sál a na jižním svahu vysadili vinice, ty však počátkem 20. století zanikly.

Hrad byl Lobkovicům dvakrát zkonfiskován, jednou nacisty v roce 1938 a po osvobození ještě komunistickou vládou v roce 1947, kdy majitelé emigrovali. V roce 1990 zažádali o navrácení a od té doby je hrad jejich majetkem.

6.2. Umění na hradě

Hrad je v Čechách jednou z nejzachovalejších zřícenin gotického slohu. Ze záznamů a současného stavu zříceniny bylo zjištěno, že jádro hradu mělo pětiúhelný obrys, v jehož nároží se dodnes tyčí okrouhlý bergfrit – neobytná věž kruhového půdorysu, jejíž výška mnohonásobně převyšuje své další rozměry.

O aktivní obranu se staral obdélný dvouprostorový palác a polookrouhlé, dovnitř otevřené bašty, s nimiž se v Čechách setkáváme patrně poprvé právě na Střekově³¹. O obranu však již bylo pasivně postaráno díky téměř kolmým skalním stěnám. Z jádra se do předhradí vcházelo věžovitou branou. V zadní části hradu stála velice hmotná stavba, snad obytná věž.

Za pozdní gotické přestavby v horním předhradí vznikla výstavná obytná budova s velkým sálem. V jádru hradu byl vystavěn věžovitý palác, k bočním hradbám křídla a z jedné bašty byla zbudována kaple.

„Celková podoba hradu s dvojdílným jádrem je v kontextu dobové šlechtické hradní architektury značně výjimečná a spojovat ji lze patrně s onou neobvyklou kombinací šlechtického sídla a královského mocenského opěrného bodu.“³²

Dnes se ve zdech hradu nachází Hradní minigalerie; výstavní prostory, ve kterých se cca jedenkrát za měsíc střídají výstavy. Jsou otevřené amatérským výtvarníkům i jiným zájemcům.

Hrad v historii navštívilo několik známých osobností, jako např. Richard Wagner, J. W. Goethe nebo básník Theodor Körner. O mnoho obrazů Střekova a okolí se zasloužil malíř Ernst Gustav Doerell (jeho díla jsou vystavena v prostorách hradu), a také Adrian Ludwig Richter, jehož obraz „Přívoz u Střekova“ z roku 1820 můžeme vidět v Drážďanské galerii.

6.3. Co hrad nabízí

Střekovské hudební léto

Tento název patří hudebnímu festivalu, který se koná každý rok na terase hradu. Organizátoři zvou zpěváky a skupiny jak z tuzemska, tak i zahraničí. Na své si přijdou fanoušci různých hudebních stylů jako je jazz, blues, folk-rock, boogie, rock 'n' roll i pop.

³¹ DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. 3., opr. vyd. Praha: Libri, 2009.

³² DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. 3., opr. vyd. Praha: Libri, 2009.

Hradní trhy a další akce

S rokem 2015 se zde začaly nově konat trhy, kam se sjíždějí regionální farmáři. Akce nabízí program pro děti včetně předvedení živých zvířat, netradiční prohlídky hradu, občerstvení venku nebo v pohodlí Nové Wágnerky, což je místní sezonní restaurace. Ta mimo jiné nabízí víkendová grilování, rauty, oslavy narozenin, tzv. „svatby na klíč“ a jiné. Pohoštění může nabídnout i restaurace Kovárna na dolním nádvoří.

Každoročně se na hradě také konají Velikonoční trhy, dne 30. 4. Čarodějnice a koncem května Dětský den. Hrad vydává také svůj Hradní zpravodaj, ve které lze nalézt aktuální informace o tom, co se na hradě děje.

Hrad láká návštěvníky také na noční prohlídky, které si lze předem objednat. Průvodci v kostýmech netradičně podávají výklad o historii hradu, jeho legendách a zajímavostech, a to za doprovodu dobové hudby a slavnostního osvětlení.

6.4. Pověsti ze Střekova a okolí

První z následujících pověstí je z knihy *Labyrintem tajemna aneb průvodce po magických místech Československa*³³.

Střekovská Bílá paní

Na romantických zříceninách v noci bloudí přízrak Bílé paní mladistvého vzhledu. Říká se, že to byla dcera majitele hradu Vrabince, svržená krutým manželem ze střekovské skály do Labe. Věřilo se také, že v hradě jsou zakopány poklady, a horlivá činnost jejich hledačů značnou měrou přispěla k devastaci objektu.

³³ STEJSKAL, Martin a MARENČIN, Albert. *Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1991

Další dvě pověsti jsou dostupné na oficiálních webových stránkách hradu Střekov³⁴:

O střekovských strašidlech

Dostanete-li se na Střekov za deštivých dnů, možná mezi chátrajícími zdmi uslyšíte srdceryvný nářek. To neupí meluzína, ale duch utrápené dcery hradního pána. Útlá dívčí postava se prý sápe po tmavém útesu, aby navštívila přízrak svého milého, jenž vypustil duši v hradní hladomorně.

Historicky doložené „strašidlo“ se na Střekově objevilo v roce 1842. Svědkové líčí „záhadnou postavu v bílém, která se za úplňku procházela po hradbách“. Tajemným přízrakem byl tehdy devětadvacetiletý hudební skladatel Richard Wagner oděný v prostěradlo. Několikrát vystoupal na nedaleký vrch Vysoký Ostrý, odkud pozoroval východ Slunce. Nakonec ho tu hledaná múza políbila a složil báseň, jež se později stala podkladem pro libreto známé opery Tannhäuser.

O založení Střekova

Hrad Střekov má dlouhou a bohatou historii (plnou strašidel), avšak kde je její začátek se můžeme jen dohadovat. Podle legendy, kterou si z matky na dceru a z otce na syna předávají místní už po staletí, spadá vznik hradu někam do doby, kdy okolí ohrožovali loupeživí Mišensští. Tehdy prý kníže Hostivít svolal velkou radu a nasmlouval s vladkou Střekem nutnost vystavění velkolepého hradu.

Střek se s družinou vydal podél Labe, aby našel vhodné místo ke stavbě. Když spatřil mohutnou čedičovou skálu, vypínající se nad třpytivou hladinu do výše sta metrů, bylo mu jasné, že je na místě. I povolal dělníky a všichni společně vztyčili na vrcholu útesu pevný, kamenný hrad, jenž nazvali podle svého vůdce Střekovem. Majestátná stavba plnila účel dokonale. Z věže bylo vidět široko daleko. Když se mohli udatní vojáci na boj připravit, nebylo pro ně vítězství nad loupeživými bandami tvrdým oříškem. V noci pak napínali přes Labe řetěz, aby bez jejich vědomí neproklouzla do říše ani myška.

³⁴ [online]. [cit. 2016-06-21]. Dostupné z: <http://www.hrad-strekov.cz/legendy-a-povesti.php>

Poslední z uvedených pověstí je z archivu Radia Praha, rubriky Cestujeme³⁵.

O nešťastné lásce

Jiná legenda vypráví, že na hradě bloudí duch krásné dcery hradního pána, Kateřiny, která byla zamilovaná do místního podkoního. Ten byl ale moc chudý, a tak ji král poručil vzít si za manžela zlého rytíře Kubu a podkoního nechal umřít hladu zamčeného ve věži. Protože Kateřina krutého rytíře nechtěla, „tak z nešťastné lásky skočila na Střekově ze skály. Říká se, že v deštivých dnech leze její duch po skalách vzhůru, sedá ve věži a ukrutně naříká nad svým osudem."

6.5. Další turistické atraktivity v okolí hradu

Střekovská zdymadla

Masarykova zdymadla, která se na Labi nacházejí hned pod hradem, byla postavena v letech 1923 – 1935. Tenkrát patřila k nejmodernějším v Evropě. Vzdouvají říční hladinu o 11 metrů, a tím tvoří jezero až k Lovosicím. Ještě dnes zdymadla zůstávají obdivuhodnou stavbou.

Zámek Krásné Březno

V městské části Krásné Březno se nachází stejnojmenný zámek, postavený na místě původního panského dvora s tvrzí. Byl postaven před rokem 1600 v renesančním slohu, dnešní barokní podobu získal až v roce 1730 od architekta Ludvíka Richarda Cavrianiho. Nejstarší částí čtyřkřídlé budovy je křídlo západní, které spojuje chodbou zámek s kostelem. V jeho průčelí jsou sluneční hodiny z roku 1603 a latinský nápis „Soli deo Gloria" („Jenom Bohu budiž sláva"). Po rozsáhlé rekonstrukci památky v roce 2011 se stal zámek sídlem Národního památkového ústavu. V nynější době slouží zámek také ke kulturním příležitostem, jako jsou výstavy apod.

³⁵ [online]. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/cestujeme/hrad-strekov-nejlepe-zachovala-hradni-zricenina-v-cesku>

Při zámku stojí také zrekonstruovaný kostel sv. Floriána, postavený ve slohu saské renesance, a to jak jeho exteriér, tak interiér. Dokladem toho je křížová klenba s hřeby, okenní kružby a diamantové portály. Nejcennějším kusem z mobiliáře je jedinečný renesanční hlavní oltář od Melchior Kuntze z Freibergu z roku 1604, na němž jsou alabastrové reliéfy 26ti momentů z celého života Ježíše Krista a také reliéf s Kristovým rodokmenem od Strom Jesse. Zámek i kostel jsou ve správě NPÚ.

Brná nad Labem

Průmysl v Ústí nad Labem předurčil od poloviny 19. století Brnou jako rekreační oblast. A to jak díky přírodní scénérii kopců a lesů, tak také pro labské břehy, které nabízely možnost koupání v řece Labi. V roce 1930 byl na tomto místě navíc objeven termální pramen a následně po roce vystavěny termální lázně, které slouží pro rekreaci dodnes. Za návštěvu také stojí Průčelská rokle s jistou temnou romantikou, jíž protéká Průčelský potok tvořící malebné kaskády (překonává výškový rozdíl 480 metrů). Dva poslední měsíce roku 1897 pobýval ve vesnici Brná nad Labem německý spisovatel dobrodružné literatury Karl May, který byl ubytovaný v hostinci Herzig, dnes zvaném Srdíčko.

České středohoří – Porta Bohemica

„Brána Čech“, jak je v překladu nazývána Porta Bohemica, je bránou do Českého středohoří. Jedná se o kaňonovité údolí řeky Labe, která zde vytvořila hluboké koryto mezi kopci sopečného původu, jež dávají krajině jedinečnou majestátní podobu.

Budovský vodopád

„Budovský vodopád se nachází ve Vlčí rokli nedaleko Ústí nad Labem, v městské části Olšinky. Je to jeden z mála českých vodopádů s převisem. Pro turisty je nejkrásnější pohled na vodopád v jarních měsících, kdy tudy protéká více vody, a pak v zimním období, kdy se zde tvoří ledový sloup.“³⁶

³⁶ [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Budovsky-vodopad-ve-Vlci-rokli-u-Usti-nad-Labem.aspx>

Městské muzeum

Muzeum bylo založeno již v roce 1876. Protože ale nemělo svou vlastní stálou budovu, už od počátku se několikrát stěhovalo. V roce 1972 se jeho expozice přestěhovala do neorenesanční bývalé školní budovy vedle městského divadla, kde se nachází dodnes. V roce 2011 proběhla kompletní rekonstrukce muzejní budovy.

„K největším souborům patří sbírky přírodovědné, které vznikaly již od konce 19. století. Obsahují početné a významné soubory dokumentující především přírodu severozápadních Čech, Českého středohoří a Krušných hor. Nalezneme zde tisíce geologických vzorků minerálů, hornin a doklady paleontologické. Atraktivní jsou sbírky zoologické s řadou zajímavých preparátů. V souvislosti s výstavbou v historickém centru města Ústí nad Labem v posledních desetiletích se rozrostly také sbírky archeologické. Historické sbírky obsahují například desetitisíce fotografií, negativů, diapositivů nebo pohlednic. Jsou zde také sbírky vojenství, které jsou mimořádné například souborem zbraní a vojenského materiálu z období kolem roku 1813, kdy se odehrála bitva u Chlumce. Vzhledem k průmyslovému charakteru regionu jsou početné i technické sbírky. Výtvarná umění a umělecká řemesla jsou zastoupena například historickým nábytkem, sklem, souborem pozdně gotických dřevořezb nebo krajinomalbou 19. a 20. století. Jak počtem, tak kvalitou sbírek patří Muzeum města Ústí nad Labem k nejvýznamnějším regionálním muzejním institucím v České republice.“³⁷

Zámek Velké Březno

Nedaleko Ústí nad Labem je ve správě NPÚ zámek Velké Březno, který se rozhodl postavit nejvyšší purkrabí Českého království hrabě Karel Chotek za účelem založit zde nové šlechtické sídlo. K původní empírové vile vybudované v letech 1842 – 1845 bylo v roce 1885 přistavěno podkroví a celá vila byla přestavěna do novorenesanční podoby a ještě doplněna o čtyřhrannou věž. Dnes je zámek řazen v České republice mezi nejmladší.

³⁷ [online]. [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <http://www.ceskestredohori.cz/mista/muzeum-usti-nad-labem.htm>

Zámek nabízí dobré, do detailu zařízené interiéry a množství doprovodných akcí. V jeho expozici je zámecké vybavení z konce 19. století s důrazem na život hraběte Chotka i jeho manželky, a také život Františka Ferdinanda d'Este a hraběnky Žofie Chotkové. Zámek nabízí prohlídky s průvodcem po více než dvaceti místnostech, galerii Chotků a knihovnu, pořádá různé sezónní výstavy v dolním výstavním sále a prohlídky s průvodcem poskytuje i po zámeckém parku. Rodiny s dětmi mohou využít dětské prohlídky s princeznou³⁸.

6.6. TIC

Turistické informační centrum je možné navštívit na Mírovém náměstí v centru Ústí nad Labem. Nabízí vysokou škálu služeb v cestovním ruchu a informací o celém okrese. Zajišťuje ubytování i prodej publikací o městě a turistice. Od května do září je otevřeno denně od 9.00 do 17.00, od října do dubna v pracovní dny ve stejný čas a v sobotu od 9.00 do 12.00. Informace je možné přes sezónu získat i přímo na hradě.

³⁸ [online]. [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <https://www.zamek-vbrezno.cz/cs/informace-pro-navstevniky/prohlidkove-okruhy/8620-netradicni-prohlidka-prohlidka-s-princeznou>

7. Děčínský zámek

7.1. Historie

Z dob původního kmenu Děčanů, který tehdejší území osidlovali, nejsou o hradu žádné dochované údaje. V roce 1128 tu kníže Soběslav I. nechal věznit Břetislava³⁹. Podoba hradu z tohoto období není známa. V Neplachově kronice z počátku druhé poloviny 14. století je uvedeno, že byl přestavěn po roce 1249, následně několikrát vyhořel. Hrad stál již od počátku na strmé skále nad řekami Ploučnice a Labe, byl přístupný pouze z jihovýchodní strany, kde byla v předhradí hospodářská stavení. Hrad byl od předhradí oddělen hlubokým příkopem vytesaným ve skále a přístupný k bráně pouze přes padací most. Bránu chránila okrouhlá věž. Hrad samotný byl ještě oddělen na dvě části, tedy celkem na tři.

Významným obdobím v existenci hradu bylo 16. století, kdy v roce 1534 koupili Děčín rytíři z Bünau (Sasové). Hrad prožíval velký rozmach až do třicetileté války, úzce související s příchodem renesance, v jejímž slohu byl kolem roku 1573 přestavován. Těmito úpravami ale nebyl dotčen jeho doposud pevnostní charakter. Třicetiletá válka a švédská vojska měli na hrad neblahé následky.

Další důkladná přestavba nastala v době baroka za hraběte Maxmiliána z Thun-Hohensteinu, a to v letech 1668 – 1683. Při přestavbě hradu na zámek zůstala pouze trojdílná dispozice, celková podoba se ale od základu změnila. Průběh přestavby zapsal Bohuslav Balbín ve svém díle *Miscellanea historica Regni Bohemiae (Rozmanitosti z historie Království českého)*⁴⁰. V jihovýchodní části, v místě hlavního příjezdu na zámek, vznikla tzv. Dlouhá jízda, ojedinělá barokní architektonická stavba, vysoká 7 m a dlouhá 270 m. Po obou stranách zde mají zdi slepé arkády a na obou koncích stojí brána.

³⁹ HOSÁK, Ladislav a ZEMEK, Metoděj a kol. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (3.). Praha: Svoboda, 1984.

⁴⁰ KUKAL, Zdeněk. *Hrady Čech a Moravy: z čeho jsou a na čem stojí: hrady, zámky, tvrze, kláštery*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3745-4.

Hrabě Maxmilián z Thun-Hohensteinu nechal r. 1670 vystavět také zahradu francouzského typu. Severně od Dlouhé jízdy zřídil malý park, dnes zvaný Růžová zahrada. Ta vrcholí v zahradě nejvýznamnějším gloriem (ozdobnou stavbou), na kterém jsou umístěny dvě sochy bojovníků z 18. století.

Kvůli následným válkám potřeboval zámek další opravy. K této poslední přestavbě došlo za hraběte Václava Josefa z Thun-Hohensteinu v letech 1786 – 1792. Tehdy vznikla současná podoba zámku. Zadní příkop byl překlenut, opevnění zrušeno a budovy sjednoceny do jednoho komplexu, který uzavírá nádvoří uprostřed. Autorem této přestavby byl architekt Jan Václav Kosch, který se zasloužil o stavbu několika dalších kostelů v severních Čechách. Od této doby je zámek především kulturním centrem.

Zámek je dnes otevřený veřejnosti: „V celoročním provozu nabízí dva prohlídkové okruhy – zámecké interiéry a barokní perly zámku. V letním období pak cyklus koncertů, noční prohlídky, divadelní představení a další akce. V zámku se konají i svatební obřady, reprezentační prostory je možné si pronajmout pro nejrůznější společenské akce.“⁴¹

7.2. Umění na zámku

Rozárium

Raně barokní rozárium neboli růžová zahrada je jedním z nejpřitažlivějších míst zámku. V 70. letech 17. století ji založil Maxmilián Thun. V době habsburské monarchie (kolem roku 1881⁴²) se jednalo o jedno z neznámějších rozárií v monarchii. Nalézá se na skalní terase severně od Dlouhé jízdy a na východ od zámecké sala terreny s freskovou výmalbou z roku 1678. Zahrada nabízí kombinaci výjimečné barokní architektury a pečlivě udržovaných

⁴¹ VOTÁPEK, Antonín. *Zámek Děčín*. Děčín: Statutární město Děčín, 2011.

⁴² [online]. [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.rosaklub.cz/Rozaria/Ruzova-zahrada-Decin>

a botanicky popsaných růží. Dnes se zde nachází přibližně 20 odrůd růží, ačkoli na konci 19. století jich bylo až 87⁴³.

Příjezdní most

Příjezdní kamenný most s jedenácti půlkruhovými klenbami pochází z 18. století. Zajímavostí je, že jeho půdorys je zakřiven, což je u mostů neobvyklé. Most byl opravován na konci 90. let 20. století. Most dále navazuje na most kratší, se dvěma půlkruhovými klenbami, který překlenuje Medvědí příkop a spojuje vnitřní nádvoří zámku s vnějším a s Dlouhou jízdou. Tento byl opraven v roce 1997.

7.3. Co zámek nabízí

Zámek nabízí klasické prohlídky (2 interiérové okruhy a 1 kombinovaný), prohlídky s tajemnou postavou, kterou je Černý rytíř, dětské prohlídky, které jsou určeny pro veřejnost a pro školy, ale také noční prohlídky konané obvykle dvakrát ročně a vánoční prohlídky. Dále se na zámku pořádají výstavy, v konírně je stálá expozice historických kočárů. Na zámku se pořádají také koncerty, jako např. Letní zámecké podvečery s hudbou nebo Adventní koncerty. K dalším akcím patří Dětská pohádková odpoledne s tvořivými dílničkami, Májové historické trhy a Adventní trhy.

Zámek má otevřeno i v pondělí. Mezi rarity patří zmíněná Růžová zahrada, dále pak přístupová cesta k zámku – Dlouhá jízda, a celá historická kontinuita místa (již od 10. století).

Asi 30% návštěvníků tvoří zahraniční turisté. Díky prohlídkám v němčině i angličtině jsou pro cizince prohlídky plnohodnotné. Kromě klasických interiérových prohlídek jsou pro ně také k dispozici prohlídky Růžové zahrady či Jižní terasovité zahrady.

⁴³ [online]. [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: http://www.zamekdecin.cz/web_cz/?p=clanky/zamecke-zahrady

Zámek nabízí také možnost ubytování v pokojích či v apartmánu. Nachází se zde kavárna/palačinkárna a restaurace. V podzámčí je několik hotelů a dalších restaurací v docházkové vzdálenosti.

7.4. Pověsti z Děčína a okolí

Následující dvě pověsti jsou z knihy *Labyrintem tajemna aneb průvodce po magických místech Československa*⁴⁴.

Pastýřská stěna

Na této výšině nad Labem se objevovalo zjevení obrovského ovčáka se stádem ovcí. Držel v ruce světélkující hůl a někdy i zpíval. Na místě, kde se zjevoval, je prý ve skále ukryt poklad.

Čertův kámen

Đábel prý kdysi závodil s mlynářem o jeho duši. Utíkali s velkým kamenem a mlynář vyhrál. Tam, kde rarah kámen ve vzteku odhodil, se dosud říká Čertův kámen.

7.5. Další turistické atraktivity v okolí zámku

Staroměstský most přes Ploučnici

„Kamenný historický most přes řeku Ploučnici nedaleko děčínského zámku byl vystavěn v letech 1564-1569 poté, co původní most strhla velká povodeň v roce 1561. Pískovcová, čtyřoblouková dopravní stavba ve stylu pozdní gotiky se zajímavým zubořezem po okrajích je dlouhá 84 m. (...) Sochařská výzdoba v podobě soch s reliéfy jejich mučednické smrti - sv. Jana Nepomuckého, sv. Víta a sv. Václava pochází od M. J. Brokofa z roku 1714.“⁴⁵

⁴⁴ STEJSKAL, Martin a MARENČIN, Albert. *Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1991.

⁴⁵ [online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z: <http://www.idecin.cz/kamenny-most>

Kamenný most byl opravený v roce 1985⁴⁶, blízko vede moderní komunikace, takže historický most je dnes užíván jen pro pěší.

Hřensko

Na hranici s Německem se nachází městečko Hřensko, ležící v Národním parku České Švýcarsko, jednom ze čtyř v České republice. Národním parkem byl vyhlášen roku 2000 díky své panenské přírodě. Jeho území je z 97% pokryto lesy, jsou zde unikátní pískovcové skály a útvary, strmé rokly, apod. Nejslavnějším skalním útvarem je Pravčická brána, která se stala také symbolem parku. Jedná se o největší pískovcovou bránu v Evropě. Hřensko je oblíbenou cílovou destinací českých i zahraničních turistů nejen díky své přírodě, ale také díky plavbě soutěskami řeky Kamenice. Z jižní a západní strany navazuje park na CHKO Labské pískovce.

7.6. TIC

V Děčíně je možné získat další informace v Městském informačním centru, na dvou pobočkách:

Městské informační centrum, v nové budově Městské knihovny Děčín – v ulici Karla Čapka 1441/3. E-mail: info@idecin.cz. Webové stránky: www.idecin.cz. Provozní doba je podle sezóny: květen – září (8 – 17 hodin) každý den v týdnu; říjen – duben (9 – 17 hodin) každý den v týdnu.

Městské informační centrum hlavní nádraží, v budově železniční stanice Děčín hlavní nádraží – v ulici Československé mládeže 1/31, Děčín-Podmokly. E-mail: info-nadrazi@idecin.cz. Provozní doba je stálá, celoročně (9 – 17 hodin) každý den.

⁴⁶ [online]. [cit. 2016-06-14]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/mosty/heslo.php?id=192>

6. Zájezd

6.1. Itinerář zájezdu

PO HRADECH A ZÁMCÍCH V POVODÍ SLAVNÝCH ČESKÝCH ŘEK VLTAVY A LABE

Poznávací zájezd pro seniory po zámcích a hradech v povodí Dolní Vltavy a Labe. Účastníci navštíví nádherná místa a oblasti národního bohatství. Poznají proslulá místa a města, kde vznikaly dějiny našeho národa. Navštíví zámky Nelahozeves, Veltrusy, Mělník, Roudnice nad Labem, Děčín a hrad Střekov v Ústí nad Labem. Díky průvodci zjistí řadu informací a budou si moci vyslechnout i pověsti a zajímavosti, které tyto památky provázejí. Během zájezdu není povinností držet se skupiny, bude možnost odpočívat kdykoliv a kdekoliv dle Vašich potřeb.

ÚT – SO 11. – 15. července 2017

CENA: 2900 Kč/os

Program:

1. den: Nelahozeves, Veltrusy

Odjezd v 8:00 autobusem z Prahy, Černý Most.

V ranních hodinách příjezd do Kralup nad Vltavou, procházka po Dvořákově stezce do Nelahozevsi, Dvořákův dům, návštěva zámku, obědová pauza. Poté hodinová plavba lodí po Vltavě, následně ubytování v penzionu a volný program. Pro zájemce možná předvečerní procházka k Veltruskému zámku (v 18:00 poslední prohlídka), odvoz autobusem zpět k penzionu.

2. den: Mělník

Snídaně a odjezd autobusem v 9:00 do Mělníka.

Dopoledne prohlídka města s průvodcem – náměstí Míru, podzemní chodby, Mělnický poklad, Městské muzeum, obědová pauza v zámecké restauraci s možností ochutnávky místního vína. Po obědě návštěva zámku a odjezd autobusem do Roudnice nad Labem, ubytování.

3. den: Roudnice nad Labem

Snídaně, procházka městem a výstup na věž Hlásku nebo Kratochvílovu rozhlednu (dle dohody), návštěva Kapucínského kláštera s průvodcem, možnost návštěvy Galerie moderního umění. Po obědě odjezd do Doksan, prohlídka kláštera Premonstrátek. Následně odjezd do Ústí nad Labem, ubytování, poté podvečerní procházka po historickém jádru města.

4. den: Hrad Střekov

Snídaně, autobusem na dopolední prohlídku hradu Střekov s průvodcem a zpátky, z centra lanovkou na zámek Větruši s výhledem na město, oběd. Odpoledne návštěva Městského muzea, poté autobusem na nedaleký zámek Velké Březno. Poté odjezd do Děčína, ubytování v penzionu.

5. den: Zámek Děčín

Snídaně, dopolední prohlídka děčínského zámku včetně zahrad s průvodcem, oběd, po obědě plavba lodí z Děčína do Litoměřic, zde prohlídka historického jádra. V odpoledních hodinách odjezd do Prahy, návrat večer.

V ceně zájezdu je zahrnuta doprava dálkovým autobusem s klimatizací a možností občerstvení, 4 x ubytování v penzionech se snídaní, průvodce, pojištění záruky pro případ úpadku CK, kompletní cestovní pojištění (pojištění léčebných výloh, odpovědnosti za škodu, zavazadel, stornopoplatků).

Základní cena nezahrnuje: Vstupy dle programu, obědy, večeře

Pozn.: Minimální počet účastníků je 20. Před odjezdem každý účastník dostane hrubý časový harmonogram zájezdu. Změna programu vyhrazena.

6.2. Návrh na časový harmonogram zájezdu

ÚTERÝ

7:45 Sraz v Praze, Černý most

8:00 Odjezd směr Kralupy n/V

8:50 Příjezd do Kralup n/V

9:00 Krátká procházka po Dvořákové stezce, poté odvoz do Nelahozevsi

10:00 Návštěva zámku Nelahozeves

11.30 Návštěva rodného domu A. Dvořáka - muzeum

12:30 Pauza na oběd

14:00 Sraz před zámkem, následně odchod na hodinovou plavbu lodí po Vltavě

15:30 Odchod k autobusu, přejezd k ubytování

16:00 Ubytování v penzionu

16:45 Pro zájemce předvečerní výlet k Veltruskému zámku s jeho prohlídkou (poslední prohlídka v 18:00), odvoz autobusem.

STŘEDA

7:30 Snídaně

9:00 odjezd autobusem do Mělníka

10:00 Prohlídka města s průvodcem

a) 10:15 Náměstí Míru, následně vstup do podzemních chodeb

b) 11:00 Prohlídka Mělnického pokladu

c) 11:30 Návštěva městského muzea, poté k vyhlídce k soutoku řek Vltavy a Labe

d) 12:30 Pauza na oběd

e) 13.30 Návštěva vinného sklípku

e) 14:15 Sraz před zámkem, návštěva zámku

f) 16:00 Sraz před zámkem, odjezd autobusem do Roudnice nad Labem

17:00 Ubytování v Roudnici

ČTVRTEK

7:30 Snídaně

9:00 Sraz před penzionem, návštěva Roudnického zámku s průvodcem, prohlídka zámeckých zahrad

10:00-11:00 Čas srazu a programu dle dohody: sraz před zámkem, cesta k věži Hláska nebo na Kratochvílovu rozhlednu, možnost návštěvy Galerie moderního umění

12:00 Pauza na oběd

14:00 Sraz na náměstí, cesta k autobusu, odjezd do Ústí nad Labem

15:30 Příjezd a ubytování

16:00 Podvečerní procházka po historickém jádru města

PÁTEK

8:30 Snídaně

9:30 Cesta na hrad Střekov, prohlídka hradu s průvodcem

11:00 Autobusem do centra, výjezd lanovkou na zámeček Větruši

12:00 (cca) oběd

13:30 Návštěva Městského muzea

14:30 Autobusem na nedaleký zámek Velké Březno

16:00 Odjezd do Děčína, ubytování v penzionu.

17:00 Podvečerní procházka po Děčínu

SOBOTA

8:30 Snídaně

9:30 Výlet na Děčínský zámek

12:00 Obědová pauza

13:30 Plavba lodí z Děčína do Litoměřic, prohlídka města

16:30 Odjezd z Litoměřic do Prahy, Černý most

Příjezd ve večerních hodinách

Závěr

Bakalářská práce přehledně přibližuje bližší charakteristiku a zajímavosti vybraných zámků a hradů ležících podél Dolní Vltavy a Labe. Stručně informuje o jejich historii, uměleckých slozích, nechybí ani podrobnější náhled na atraktivitu daných objektů včetně jejich propojení s cestovním ruchem, tzn. kulturními událostmi a akcemi, které zámek/hrad nabízí jako produkty cestovního ruchu. V práci jsem také usiloval o zvýšení atraktivity jejího obsahu vyhledáním pověstí o zmíněných zámcích a hradech. Pověsti by mohly zájemce o kulturu zaujmout, ať už jako čtenáře nebo posluchače, případně by mohly pověsti dát větší atraktivnost propagačním materiálům. Kromě vybraných kulturních pamětihodností jsem se zaměřil také na další atraktivity cestovního ruchu v okolí daných památek a podal tak širší škálu možností, jaká další místa by mohla být současně se zámky/hrady navštívena. Tímto by mohl být podpořen cestovní ruch ve větším měřítku. Text je završen odkazem na další zdroje informací (např. turistické informační centrum), které lze dohledat pomocí internetu či osobně na místě.

Práce je rozdělena na osm kapitol. V prvních sedmi jsou informace o vybraných zámcích a hradech, poslední kapitola obsahuje itinerář navrženého zájezdu, který by vybraná místa spojil prakticky v podobě produktu cestovního ruchu. Každá z prvních sedmi kapitol obsahuje další podkapitoly, jsou tím přehledně oddělena témata historie, umění užitá na daném zámku/hradu, co kulturního pamětihodnost nabízí, pověsti z nejbližší oblasti, a především jsou uvedeny i další turistické atraktivity vybraných míst a odkazy, kde je možné získat informace o památkách a navštíveném regionu. Itinerář zájezdu je popsán v jednotlivých dnech a je k němu přiložen také návrh na časový harmonogram zájezdu jako doplnění vize itineráře.

Zpracovaná bakalářská práce může být využita k propagaci vybraných zámků/hradů a jejich okolí, včetně návrhu zájezdu jakožto produktu cestovního ruchu. Mohla by být inspirací pro propagační odvětví daného regionu a mohla by přilákat nejen rezidenty, ale také těmito informacemi přiblížit potenciální

návštěvníky z dalších částí České republiky. Propagace do zahraničí by cestovnímu ruchu velmi prospěla, protože pro německé návštěvníky není tento region nedostupný, památky a jejich okolí jsou velice atraktivní a je možno spojit navrhovaný zájezd např. s návštěvou hlavního města Prahy.

Tvorba této práce mne inspirovala k přemýšlení o zlepšení propagace českých atraktivit pro posílení cestovního ruchu. Rozšířila také mé představy a znalosti ohledně průvodcovské činnosti a její realizace. Především jsem se utvrdil v tom, že sektor služeb, zejména odvětví cestovního ruchu, má obrovský potenciál a to jak z pohledu ekonomického, tak i kulturního.

Summary

This Bachelor thesis is giving a clear overview of the characteristics and noteworthy facts on selected castles and chateaus located along the lower Vltava River and the lower Elbe River. It briefly informs about their history and artistic styles involved, incorporating also a more detailed insight into the attractiveness of the buildings, including their linkages with tourism, i.e., cultural events and tourism products the castles/chateaus offer. I also sought to increase the attractiveness of the content of the thesis by searching for legends/stories associated with the chateau/castle that could attract persons interested in culture regardless of age, or even add value to promotional materials, etc. In addition to these selected sights I also focused on other tourist attractions located nearby to extend the range of places that should not be missed in an effort to promote tourism in a broader area. The text is complete with references to sources of further information (e.g. visitor/tourist information centres) which can be retrieved via websites or by personal visit on the spot.

The thesis is divided into seven chapters, each of them giving details on the selected chateau/castle, plus there is one chapter that covers a draft trip itinerary which is assumed to connect the selected places to form a tourism product. Each of the first seven chapters contains five or six sub-chapters; the contents of these has already been mentioned above: history, fine arts at the castle/chateau, what the building offers, local legends/stories, other tourist attractions of the wider region, and details of the visitor centre. The itinerary is broken down by days and is complete with a draft timetable to make the vision more realistic.

The thesis has the potential of being used for promoting selected chateaus/castles and their surroundings. It may also be helpful when designing a trip in the form of a tourism product. It can inspire those who promote the region, attract not only residents, but also potential visitors from other parts of the Czech Republic. This naturally includes the potential of promoting the region abroad, e.g. towards visitors from German who reside not very far from here. The

territory of interest is highly attractive and any trip can be combined with a paying a visit to the capital city of Prague.

In terms of cultural activities and tourism, the production of this thesis inspired me to thinking about how to improve the promotion of Czech attractions while enhancing my ideas about activities as a tourism guide. It also helped me to better understand the profession and how it should be practised. It added to my professional knowledge and particularly reassured me that the sector of services, namely the tourism industry, has an enormous potential in terms of both economy and culture.

Zusammenfassung (Resümee)

Diese Bachelorarbeit bringt die Merkmale und Attraktionen ausgewählter Burgen entlang der Unteren Moldau und der Unteren Elbe näher. Informiert kurz über deren Geschichte und Kunststile und fehlt nicht auch detaillierter Einblick in die Attraktivität der Gebäudes, einschließlich ihrer Verbindungen mit dem Tourismus, das heißt der kulturellen Veranstaltungen, die die Schlösser und Burgen als touristische Produkte bieten. Um die Attraktivität der Arbeit zu erhöhen, suchte ich Sagen über diese Schlösser und Burgen.die sowohl junge und Erwachsene Kulturinteressierte, oder könnte noch mehr Wert zum Beispiel der Werbematerialien erhöhen usw. Neben diesen ausgewählten kulturellen Sehenswürdigkeiten konzentrierte ich mich auch auf andere touristische Attraktionen in der Umgebung und versuchte eine größere Auswahl anzubieten, und was soll man nicht auf der Reise auslassen. Und dadurch auch der Tourismus in einem größeren Maßstab zu unterstützen. Schließlich wird der Text durch Bezugnahme auf andere Informationsquellen (zum Beispiel Die Touristeninformation), die über Web-Dispositionen oder persönlich vor Ort festgestellt werden können, abgeschlossen.

Die Arbeit ist in sieben Kapitel ausgewählter Schlösser und Burgen eingeteilt, plus ein Kapitel, das die vorgeschlagener Route der Reise, die die ausgewählten Orten virtuell in eine Form des touristischen Produkts verbinden würde. Jedes der ersten sieben Kapiteln enthält fünf oder sechs Abschnitte, deren Inhalt bereits oben erwähnt wurde: Geschichte, Kunst in der Burg oder Schloss, was die Sehenswürdigkeiten anbieten, Sagen und andere Sehenswürdigkeiten der Gegend, und über dem Touristeninformationszentrum. Reiseverlauf ist strukturell von Tag zu Tag beschrieben und dazu ist auch ein Zeitplan beigelegt.

Die vorgelegte Arbeit kann verwendet werden, um ausgewählte Schlösser oder Burgen und ihre Umgebung, einschließlich einer geplanten Reise als touristisches Produkt zu fördern. Es könnte eine Inspiration für die Werbebranche in der Region sein. Es könnte nicht nur die Einwohner gewinnen, sondern auch die potenzielle Besucher aus anderen Teilen der Tschechischen Republik zu

nähern. Ich würde auch nicht die Möglichkeit der Werbung im Ausland ausschließen. Für die deutschen Besucher ist die Region nicht weit entfernt, ist sehr attraktiv und es ist möglich, die Reise bspw. mit dem Besuch von Prag zu kombinieren.

Die Schaffung dieser Arbeit inspirierte mich in Bezug auf kulturelle Aktivitäten und Tourismus über die Verbesserung der Werbung der tschechischen Sehenswürdigkeiten nachdenken, vertiefte meine Ideen und Wissen über Führungstätigkeiten und ihrer Durchführung, und vor allem bestärkte ich mich, dass der Sektor der Dienstleistungen, vor allem des Touristenverkehrs, ein riesiges Potenzial sowohl in wirtschaftlichem als auch in kulturellem Bezug hat.

Seznam použité literatury

DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. 3., opr. vyd. Praha: Libri, 2009.

VLČEK, Pavel. *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. 2. vyd. Praha: Libri, 2001.

STEJSKAL, Martin a MARENČIN, Albert. *Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1991.

KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1996.

KUKAL, Zdeněk. *Hrady Čech a Moravy: z čeho jsou a na čem stojí: hrady, zámky, tvrze, kláštery*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3745-4.

HOSÁK, Ladislav a ZEMEK, Metoděj a kol. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (3.)*. Praha: Svoboda, 1984.

JIRMAN, Luděk a POKORNÝ, Tomáš (eds.). *Roudnické turistické noviny. Informační magazín cestovního ruchu - léto 2010*. Roudnice nad Labem: Kulturní zařízení Města Roudnice nad Labem, 2010, s. 16.

MIKYSA, Karel a CHARVÁTOVÁ, Eva a kol. *Dvořákova Nelahozeves: po stopách Antonína Dvořáka: státní zámek v Nelahozevsi*. Praha: Čedok, 1951.

HRUŠKOVÁ, Marie. *Národní kulturní památka Říp*. Ústí nad Labem: Krajská správa památkové péče a ochrany přírody, 1985.

WACHSMANNOVÁ, Viktorie. *Mělník: státní zámek, město a památky v okolí*. 1. vyd. Praha: Státní turistické nakladatelství, 1960. 39 s.

SUCHOMEL, Miloš. *Zámek Nelahozeves*. Praha: Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje, 1963.

HLAVÁČKOVÁ, Miroslava a KRÁL, Karel. *Roudnice v proměnách staletí*. Roudnice nad Labem: Galerie moderního umění, 1994.

HRABÁNEK, Václav a HERDA, Martin. *Roztoky u Prahy: historie a stavební vývoj zámku*. Roztoky u Prahy: Středočeské muzeum, 2004.

KASTNER, Quido. *Roudnice nad Labem: od nejstarších písemných zpráv do roku 1945*. Roudnice nad Labem: Oblastní galerie výtvarného umění: Městský národní výbor, 1989.

Turistický průvodce Střekov a okolí. Ústí nad Labem: Entertrade s.r.o., 2006.

Zámek Nelahozeves. Plzeň: Stráž, 1963.

VOTÁPEK, Antonín. *Zámek Děčín*. Děčín: Statutární město Děčín, 2011.

AUGUSTA, Pavel. *Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*. Praha: Libri, 1996.

ŠAMÁNKOVÁ, Eva. *Litoměřice*. Praha: Odeon, 1982.

Seznam internetových zdrojů

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z:

<http://www.zameknelahozeves.cz/Historie-zamku-244.htm>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z:

<http://www.kralupynadvltavou.info/clanky/povesti-a-legendy-z-kralup-a-okoli.html>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.antonin-dvorak.cz/dilo>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.hrad-strekov.cz/legendy-a-povesti.php>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z:

<http://www.radio.cz/cz/rubrika/cestujeme/hrad-strekov-nejlepe-zachovala-hradni-zricenina-v-cesku>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.usti-nad-labem.cz/>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Budovsky-vodopad-ve-Vlci-rokli-u-Usti-nad-Labem.aspx>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.veltrusy.net/>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.zamek-veltrusy.cz/>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.roudnicenl.cz/>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z:

http://www.rozhlas.cz/hradyzamky/povesti/_zprava/237103

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.mekuc.cz/stranka/informacni-centrum/pamatky-zajimavosti/>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.Lobkovic-melnik.cz/zamek>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z:

<http://www.toulkypocechach.com/berkovice.php>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.melnik.info/>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Litomericky-hrad-%E2%80%93-svatostanek-ceskeho-vinarstvi.aspx>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.hrad-strekov.cz/legendy-a-povesti.php>

[online]. [cit. 2015-12-09]. Dostupné z: <http://www.hrady.cz/?OID=3576>

[online]. [cit. 2016-05-31]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/>

[online]. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z: <http://www.usti-nad-labem.cz/cz/turistum/turisticke-cile/kulturne-historicke-zajimavosti/hrady-zamky/zamek-krasne-brezno.html>

[online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z: <http://www.klasterdoksany.cz/1998.htm>

[online]. [cit. 2016-06-10]. Dostupné z: <http://www.idecin.cz/kamenny-most>

[online]. [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.lobkowicz.cz/Planek-prostor-189.htm#Anteroom>

[online]. [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.lobkowicz.cz/Sbirky-154.htm>

[online]. [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.zameknelahozeves.cz/Brezen-Zahajeni-sezony-333.htm>

[online]. [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <https://www.zamek-vbrezno.cz/cs/informace-pro-navstevniky/prohlidkove-okruhy/8620-netradicni-prohlidka-prohlidka-s-princeznou>

[online]. [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <http://www.ceskestredohori.cz/mista/muzeum-usti-nad-labem.htm>

[online]. [cit. 2016-06-14]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/mosty/heslo.php?id=192>

[online]. [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.rosaklub.cz/Rozaria/Ruzova-zahrada-Decin>

[online]. [cit. 2016-06-18]. Dostupné z: <https://www.skanzen-zubrnice.cz/cs/o-skanzenu/historie>

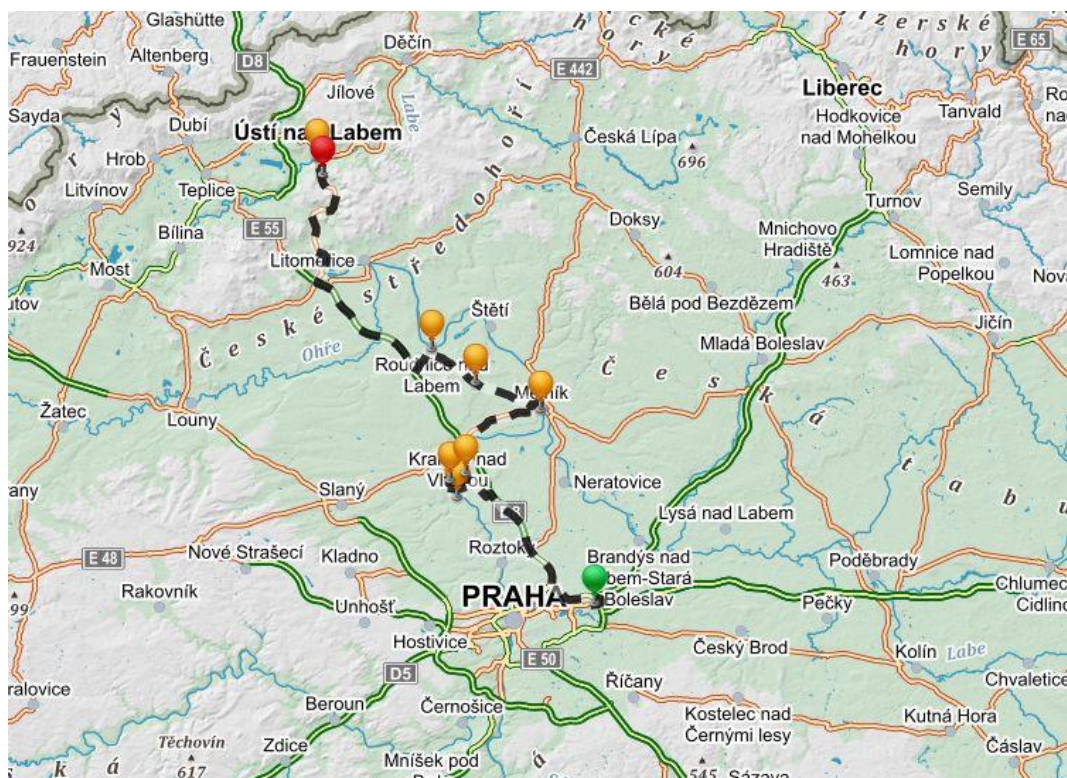
[online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/ustecky-kraj/chram-narozeni-panny-marie-augustiniansky-klaster-roudnice-nad-labem/>

[online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z:
<http://www.eucebnice.cz/literatura/macha.html>

[online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.hradlitomerice.cz/>

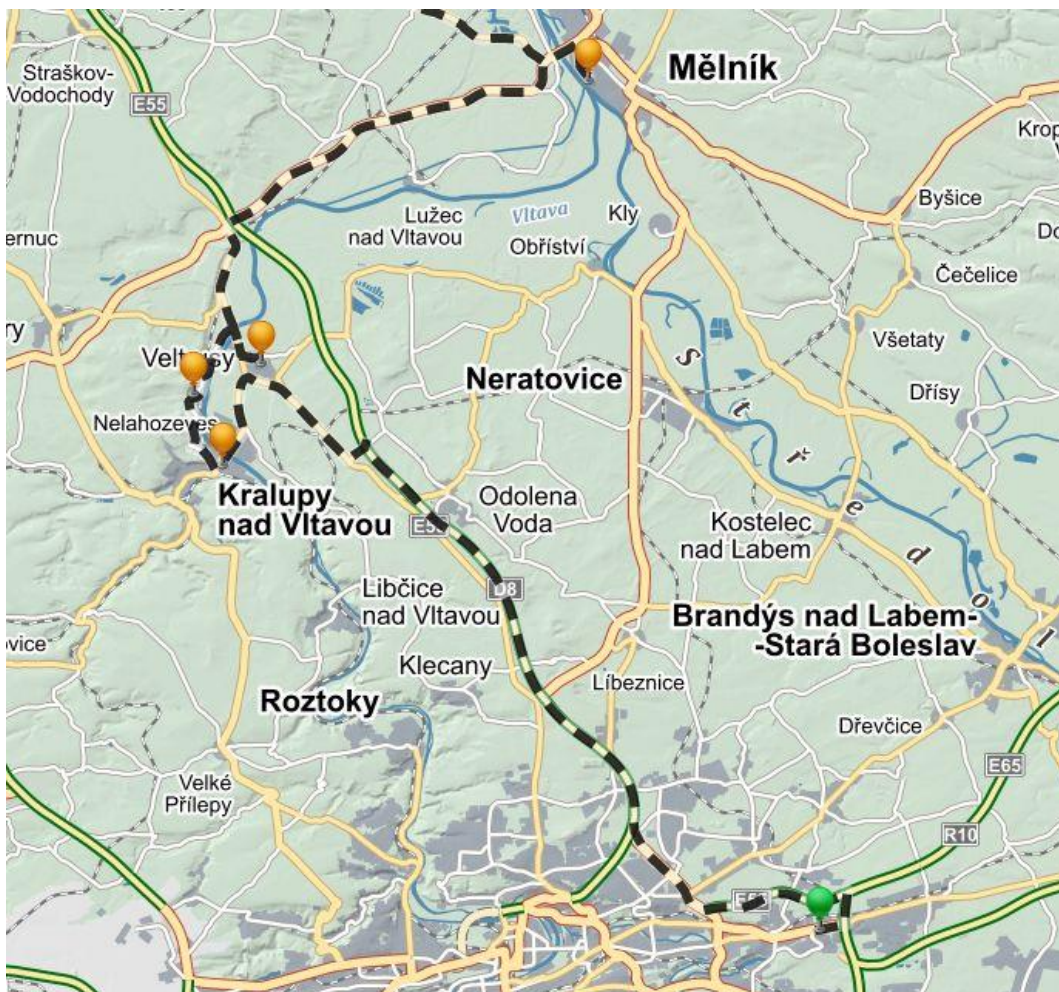
Přílohy

Příloha A – Trasa a mapy zájezdu

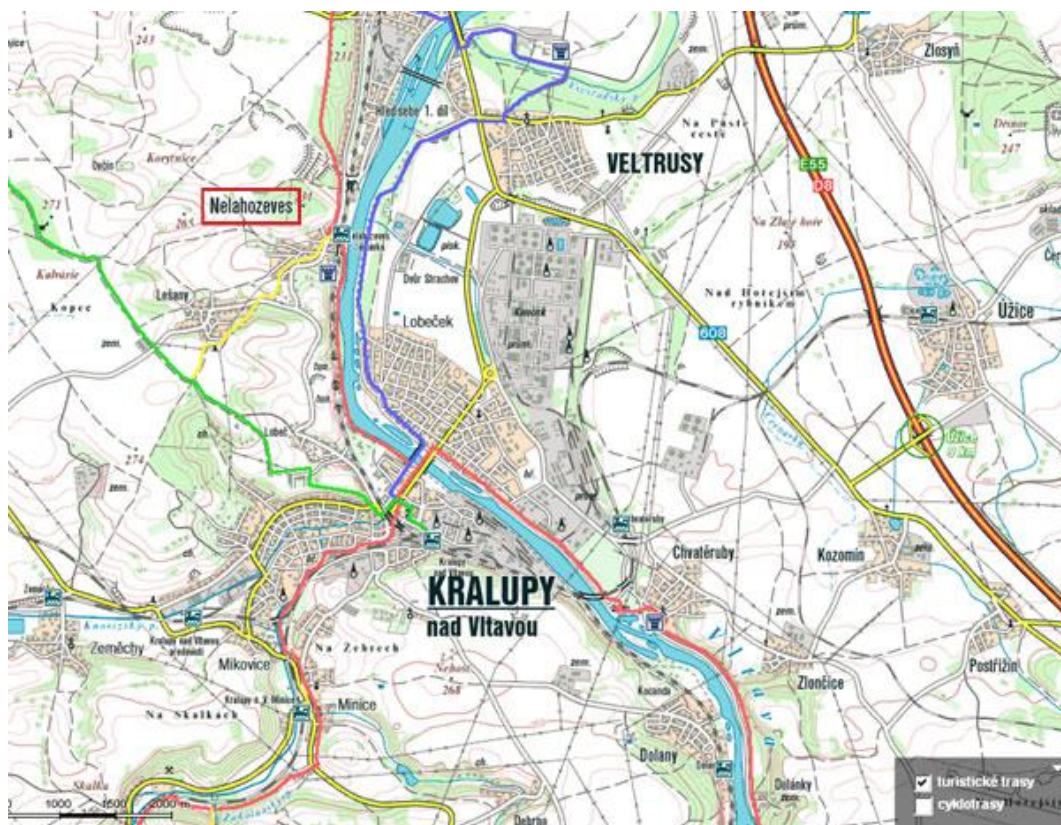

Obr. 1 Mapa celkové trasy zájezdu

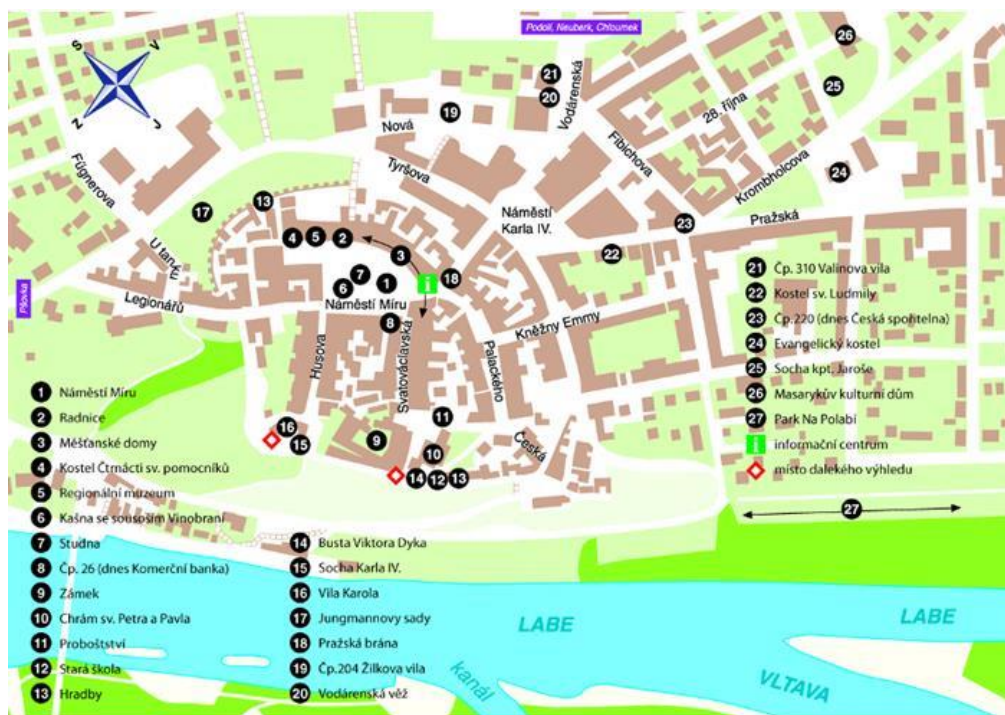
([online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz>)

Obr. 2 Podrobnější mapa zájezdu (Nelahozeves, Veltrusy, Mělník)
[online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz>

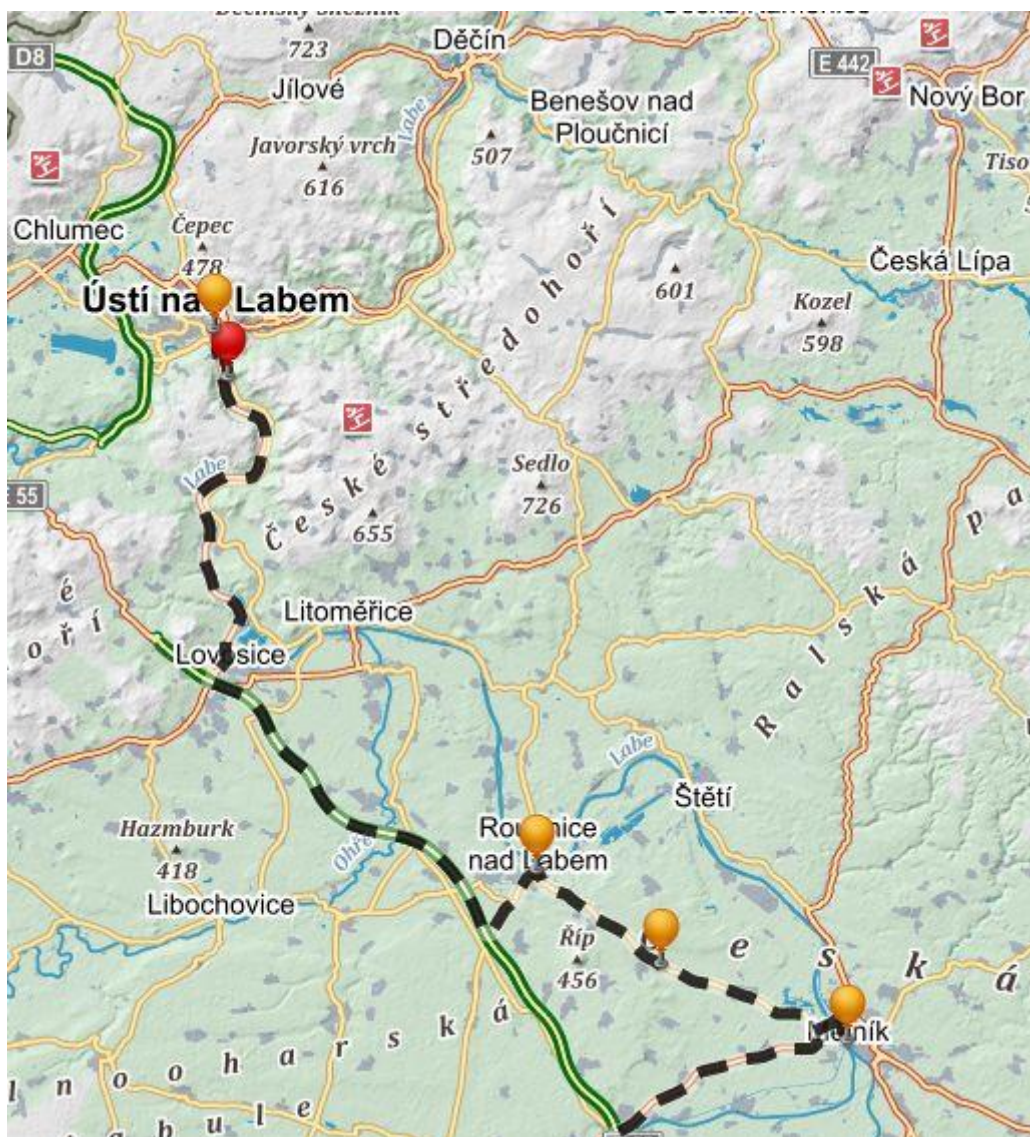
Obr. 3 Kralupy n. Vltavou, Nelahozeves, Veltrusy – mapa měst, včetně označení Dvořákovy stezky
([online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://www.zamek-nelahozeves.cz/content-images/mapa3.jpg>)

Obr. 4 Mělník – mapa centra města

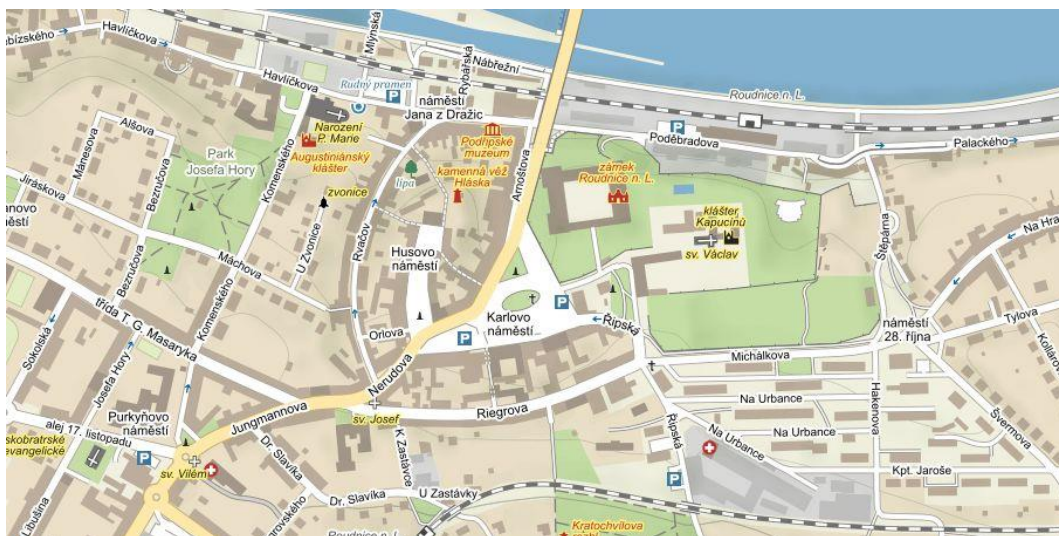
([online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z:

http://www.melnik.cz/VismoOnline_ActionScripts/Image.ashx?id_org=9281&id_obrazky=1029)

Obr. 5 Podrobnější mapa zájezdu (Roudnice nad Labem, Litoměřice, Ústí nad Labem, Děčín)

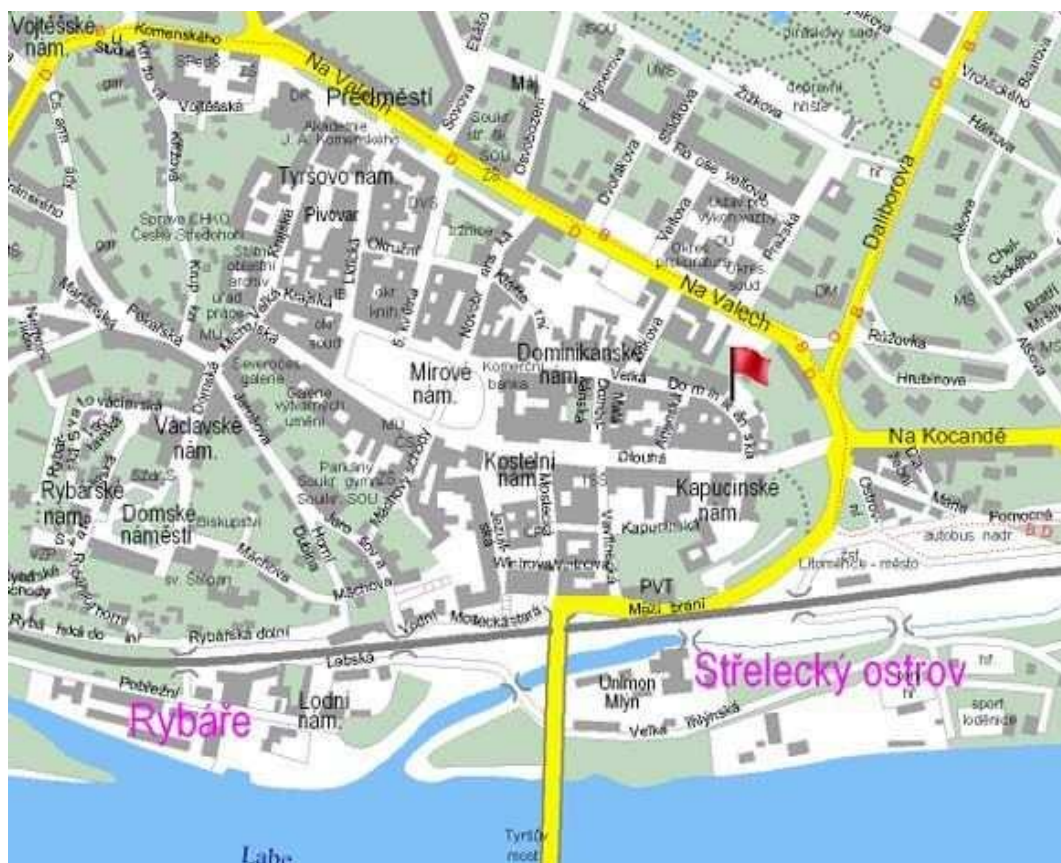
([online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz>)

Obr. 6 Roudnice nad Labem – mapa centra města

([online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z:

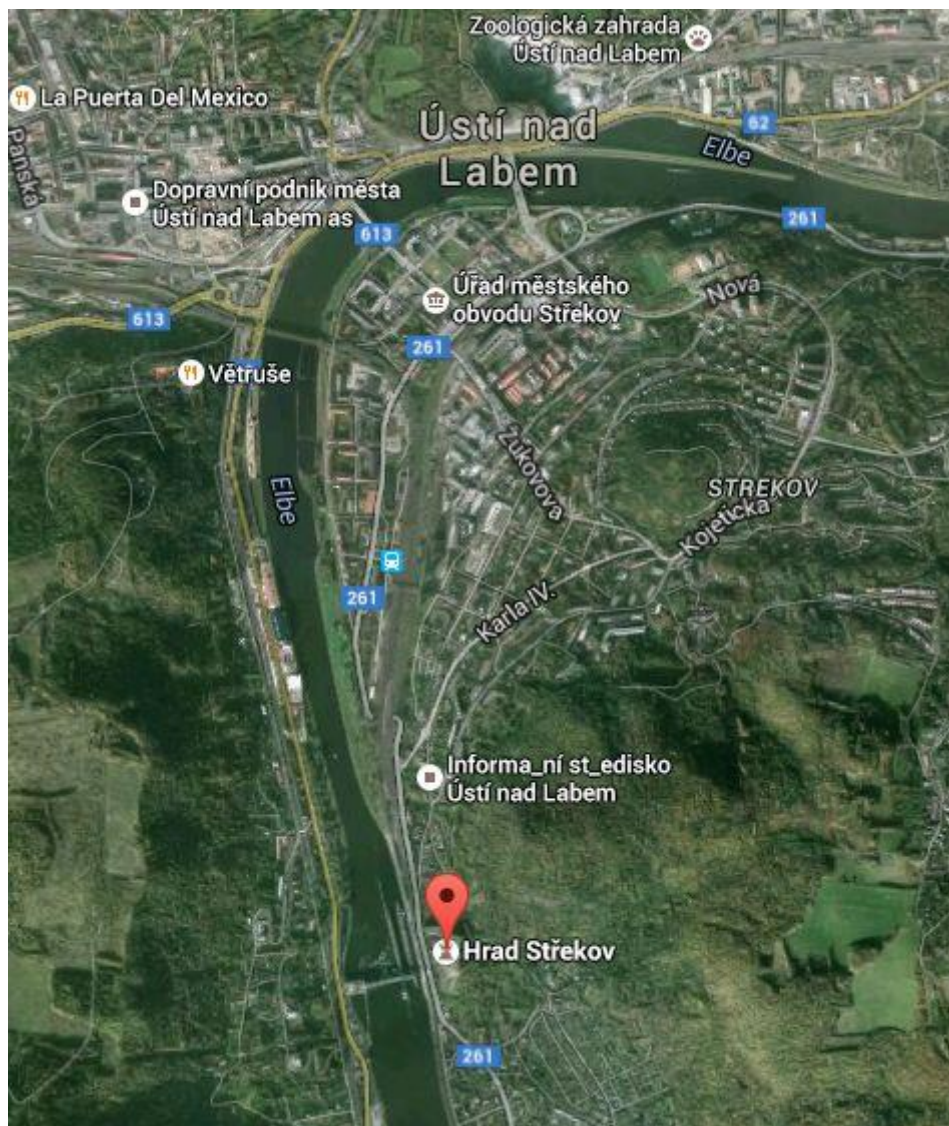
<http://www.tourmapy.cz/565555roudnice-nad-labem#lang=cs@e=mapy@lat=50.42458903455372@lon=14.260720132026393@z=18@ot=149|148|142|141|138|139|140@tab=hledani@mt=turist@rp=criterion|fast@pg=0>

Obr. 7 Litoměřice – mapa centra města
([online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: http://www.e-cesko.cz/images_old/clanek/rest/pistora/pistora-mapa.jpg)

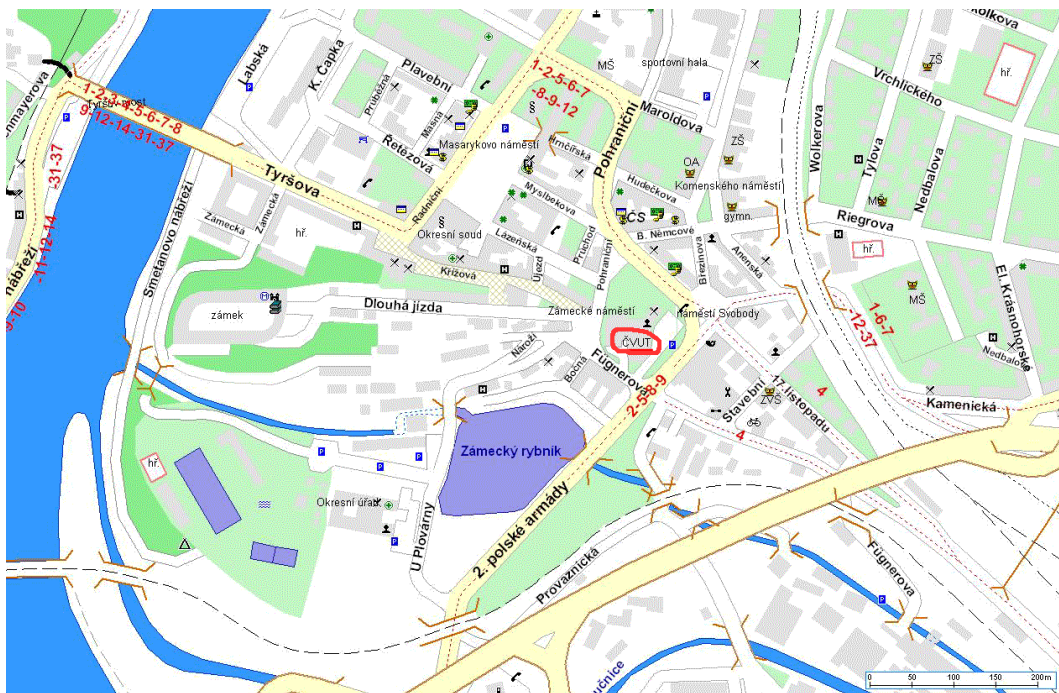

Obr. 8 Ústí nad Labem – mapa centra města
([online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz>)

Obr. 9 Mapa s hradem Střekovem

([online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <https://goo.gl/maps/6TNckvw96DL2>)

Obr. 10 Děčín – mapa centra města

([online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z:

http://www2.fjfi.cvut.cz/files/kse/pictures/Decin_detail.gif)

Příloha B – Obrázky

Obr. 11 Zámek Nelahozeves

([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z:

http://www.Lobkovic.cz/data/1299079350398Nelahozeves-sgraffito_6x8cm_300.jpg)

Obr. 12 Zámek Veltrusy

([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z: <http://itras.cz/fotogalerie/zamek-veltrusy/velke/zamek-veltrusy-vladimir-kubik-001.jpg>)

Obr. 13 Zámek Mělník s řekou Labe

([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z:

http://www.vyletnik.cz/images/vylet/uzivatele/editan/melnik-zamek-melnik-2-_1.jpg)

Obr. 14 Zámek Roudnice nad Labem

([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z:

http://www.images.atlasceska.cz/images/kalendarakci/velka/15898/v53036_roudnice-1.jpg)

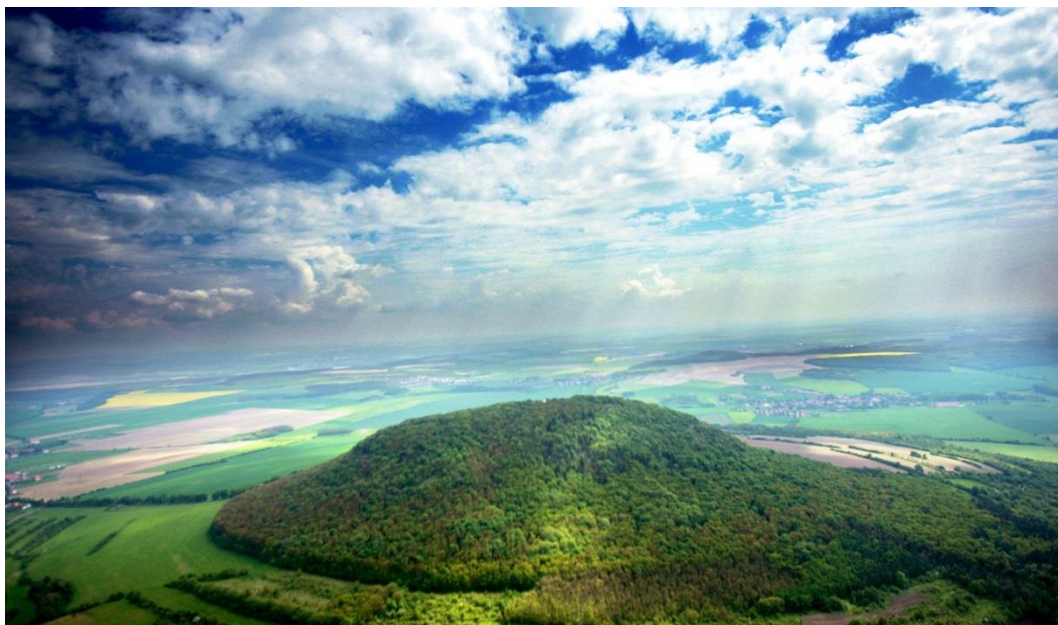

Obr. 15 Hrad Litoměřice

([online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: https://media.novinky.cz/793/257933-top_foto1-6c271.jpg?1302174001)

Obr. 16 Roudnice nad Labem - věž Hláska
([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z: https://im-foto.mapy.cz/orig/000/06c/00006c2a9_ca72b7)

Obr. 17 Hora Říp z leteckého pohledu
([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z: http://i.idnes.cz/12/034/org/422cbd_510800.jpg)

Obr. 18 Rotunda sv. Jiří na hoře Říp

([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z: http://www.bobkovy-list.cz/wp-content/uploads/2015/08/00001b0d2_c3c81f.jpg)

Obr. 19 Hrad Sřekov a zdymadla

([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z: http://foto.turistika.cz/foto/49615/21572/full_ccb3c9_f_normalFile1-img_0038tz.jpg)

Obr. 20 Hrad Střekov

([online]. [cit. 2015-12-31]. Dostupné z:

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bb/Hrad_St%C5%99ekov,_z%C5%99%C3%ADcenina_\(St%C5%99ekov\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bb/Hrad_St%C5%99ekov,_z%C5%99%C3%ADcenina_(St%C5%99ekov).jpg))

Obr. 21 Ústí nad Labem - zámek Větruše

([online]. [cit. 2016-06-06]. Dostupné z: <http://www.static-hotel.cz/images/photos/1/4409/1462782415-vetruse-hotel-restaurant-1.jpg>)

Obr. 22 České středohoří

([online]. [cit. 2016-06-13]. Dostupné z:

<http://static.panoramio.com/photos/original/80439675.jpg>)

Obr. 23 Zámek Děčín

([online]. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z:

https://static.4nets.sk/photo/72/392872/album/15155491_720.jpg)